

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

**TEKNOLOJİYE DAYALI YÜRÜTÜLEN TÜRKÇE DERSLERİNİN
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Fatma Nur YÜREKTÜRK

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2019

TEKNOLOJİYE DAYALI YÜRÜTÜLEN TÜRKÇE DERSLERİNİN ÖĞRETMEN
VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatma Nur YÜREKTÜRK

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hatice COŞKUN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2019

KABUL VE ONAY

Fatma Nur YÜREKTÜRK tarafından hazırlanan “Teknolojiye Dayalı Yürütülen Türkçe Derslerinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Bağlamında Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma, 03.07.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Esra Nur TİRYAKİ (Başkan)

Dr. Öğr. Ü. Hatice COŞKUN (Danışman)

Dr. Öğr. Ü. Kenan BULUT (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Doç. Dr. Fuat TANHAN

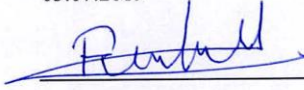
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi yerleşkesinden erişime açılabilir.
- Tezimin ..... Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

03.07.2019

Fatma Nur YÜREKTÜRK

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans süreci boyunca bilgi dağarcığıma yenilerini eklememi sağlayan, sabır ve anlayışıyla bana destek olan danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Hatice COŞKUN'a;

Lisans ve yüksek lisans sürecinde bana olan güvenlerini dile getiren, uzakta oldukları zamanlarda da bana destek olmaktan geri durmayan arkadaşlarıma;

Hayatımın her aşamasında varlıklarını, desteklerini, bana olan güvenlerini ve koşulsuz sevgilerini her daim hissettiğim merhum babama, anneme ve bir ferdi olmaktan her zaman mutluluk duyduğum ailemin tüm bireyelerine;

Tez yazım aşamasında yanımda olan, sevgisini ve desteğini her zaman ardımda hissettiğim sevgili eşim Abdullah YÜREKTÜRK'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

YÜREKTÜRK, Fatma Nur. *Teknolojiye Dayalı Yürütülen Türkçe Derslerinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Bağlamında Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Van, 2019.

Eğitimde teknoloji kullanımı eğitim ve öğretim sürecinin bir parçası haline gelmiştir. Çağın getirdiği değişimlerden eğitim ortamlarının da etkilendiği, eğitimde teknoloji kullanımının artış göstermesiyle net bir şekilde görülmektedir. Teknolojik araçların birden çok duyuya hitap etmesi eğitim-öğretim sürecini kolaylaştırmakla kalmayıp, öğrenmenin kalıcı olmasını da sağlamaktadır. Özellikle Türkçe dersi gibi temel dil becerilerinin öğretildiği bir ders sürecinde teknoloji kullanımı öğretmen ve öğrenciler açısından birçok yeniliği ve etkiyi beraberinde getirmektedir.

Bu araştırma, teknolojiye dayalı yürütülen Türkçe derslerinin öğretmen ve öğrenci görüşleri bağlamında değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemiyle yapılan bu araştırmanın çalışma grubunu; Van ili, İpekyolu ilçesinde bulunan altı ortaokulda görev yapan 12 Türkçe öğretmeni ve bu öğretmenlerin derslerine girdiği 24 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın bulguları Türkçe öğretmenlerinin derslerinde teknolojiyi kullanma durumlarıyla ilgili öz değerlendirmeleri ve teknoloji destekli yürütülen Türkçe derslerinin etkililiği ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında hem öğretmenler hem öğrenciler teknoloji kullanımının faydalı olabileceğini ifade etmişlerdir. Teknoloji kullanımının, öğrenme isteğini artırdığı, öğrenme materyallerinin daha çok duyuya hitap edecek şekilde etkileşimli olmasını sağlayabildiği, öğrenme kaynaklarının niceliği ve niteliğinin geliştirilmesine katkı sunduğu; ayrıca dört temel dil becerisi edindirme sürecinde yardımcı olabildiği görülmektedir. Öğretmenler tarafından teknoloji kullanımının dört

temel dil becerisinden en çok dinleme becerisine katkı sağladığı belirtilmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun teknoloji kullanımını konusunda kendini kısmen yeterli veya yetersiz hissettiği görülmektedir.

Öğrencilerin görüşlerine dair sonuçlara bakıldığında öğrenciler, teknoloji ile işlenen dersleri salt öğretmen anlatımıyla işlenen derslere tercih ettiklerini söylemektedir. Teknoloji destekli sürdürülen derslerin, dersleri sıkıcılıktan kurtardığı ve daha eğlenceli hale getirdiği de öğrencilerin büyük bir çoğunluğu tarafından belirtilmektedir. Öğretmenler ve öğrenciler teknoloji kavramını kolaylık tanımı üzerinden yapmakta ve zamandan tasarruf sağladığını ifade etmektedir. Ayrıca öğretmenler EBA'dan yararlandıklarını belirtirken öğrenciler de ders işleme sürecinde en çok EBA'daki içeriklerden faydalandıklarını belirtmektedir.

Anahtar Sözcükler

Türkçe Öğretimi, Teknoloji Kullanımı, Öğretmen Görüşleri, Öğrenci Görüşleri.

ABSTRACT

YÜREKTÜRK, Fatma Nur. *Evaluation of Technology-based Turkish Classes in The Context of Teacher and Student Views*, Master Thesis, Van, 2019.

Technology use has become an essential part of education and teaching processes. It is obvious that education settings have been affected by the changes of our era as technology usage in education is on continuous rise. Technology devices appeal to several of our senses, and so they facilitate education-teaching processes and also they do it in a more permanent manner. In special, in Turkish classes where essential language skills are taught, technology usage brings about several innovations and impacts for both teachers and students.

This study aims at evaluating technology-based Turkish language classes in regard to views of teachers and students. The study group of this quantitative study includes; 12 Turkish language teachers who teach in one of selected six secondary schools located in İpekyolu county of Van, as well as 24 students of those teachers.

For data gathering, semi-structured meeting forms has been collected. Content analysis methods has been used for solving data. Findings of this study include; self-assessment of technology usage levels of Turkish language teachers in the classrom, and also views of both teachers and students about the efficiency of Turkish classes that are run based on technology.

Accordig to findings of the study; both teachers and students think that technology usage might be useful. Findings Show that technology usage is able to raise motivation for learning, make learning materials interactive that appeal to more senses, improve both quantity and quality of learning materials, and help obtain four essential language skills. Majority of teachers consider themself partially capable or incapable in technology usage. It is also obvious that both teachers and students need to get educated for using technology. According to teachers, technology usage contributes most to

listening skill among four essential language skills. Majority of teachers consider themselves either partially sufficient or insufficient in using technology.

Findings on student views show that students prefer technology-supported classes better over teacher-only classes. Majority of students also state that technology-supported classes are less boring and even more enjoyable. Both teachers and students define technology as a facilitator that helps save time in teaching and learning. Furthermore, teachers express that they use EBA intensively and students say that they benefit contents of EBA most for their classes.

Key Words

Turkish Education, Technology Usage, Teacher Views, Student Views.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	x
TABLolar	xi
ŞEKİLLER	xiii
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. Eğitim ve Teknoloji	4
2.2. Eğitim Teknolojileri	7
2.3. Dil Öğretiminde Teknoloji Kullanımı	12
2.4. MEB'in Eğitim Teknolojileri Alanındaki Girişimleri	14
2.4.1. FATİH Projesi.....	16
2.4.2. Türkçe Öğretim Programlarında Teknoloji.....	19
2.5. Türkçe Öğretiminde ve Diğer Alanlarda Teknoloji Kullanımına Yönelik Çalışmaların Değerlendirilmesi	21
3. BÖLÜM: YÖNTEM	28
3.1. Araştırmanın Yöntemi	28
3.2. Çalışma Grubu	29

3.3. Veri Toplama Araçları.....	30
3.4. Verilerin Toplanması	32
3.5. Veri Analizi	33
4. BÖLÜM: BULGULAR	34
4.1. Türkçe Öğretmenlerinin Derslerinde Teknolojiyi Kullanma Durumlarıyla İlgili Öz Değerlendirmeleri.....	34
4.2. Teknoloji Destekli Yürütülen Türkçe Derslerinin Etkililiği ile İlgili Öğretmen Görüşleri	42
4.3. Teknoloji Destekli Yürütülen Türkçe Derslerinin Etkililiği ile İlgili Öğrenci Görüşleri.....	52
5. BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	59
KAYNAKÇA	69
EKLER.....	77
EK 1. Öğretmen Kişisel Bilgi Formu.....	77
EK 2. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu	78
EK 3. Öğretmen Görüşme Formu	79
EK 4. Öğrenci Görüşme Formu	81
EK 5. Veri Toplama İzin Belgesi.....	82

KISALTMALAR

Akt.	Aktaran
BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
Bkz.	Bakınız
Çev.	Çeviren
Ed.	Editör
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
EYM	Erişim, Yeterlilik ve Motivasyon
FATİH	Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
OECD	İktisadi İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı (Organisation for Economic Cooperation and Development)
Vb.	Ve benzeri
Vd.	Ve diğerleri
Vs.	Ve saire

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Öğretmelere Ait Kişisel Bilgiler	29
Tablo 2. Çalışma Grubundaki Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler	30
Tablo 3. Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kavramına İlişkin Görüşleri	34
Tablo 4. Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Konusundaki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri	35
Tablo 5. Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Konusundaki Gelişmeleri Takip Etmeye Yönelik Görüşleri	36
Tablo 6. Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Derslerinde Teknolojiyi Etkin Kullanma Konusunda Görüşleri	37
Tablo 7. Türkçe Öğretmenlerinin Öğrencilerle Okula Yönelik Teknoloji Destekli Çalışmalar Yapma Konusundaki Görüşleri	38
Tablo 8. Türkçe Öğretmenlerinin Öğrencilerle Evde Teknolojik Destekli Çalışmalar Yapma Konusundaki Görüşleri.....	39
Tablo 9. Türkçe Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitimlere Yönelik Görüşleri ve Bu Eğitimlerin Derslerde Teknolojiyi Kullanmaya Yönelik Etkilerine Dair Görüşler.....	40
Tablo 10. Türkçe Öğretim Programında Yer Alan Teknoloji Kullanımına Dair Hedeflerden Haberdar Olmaya Yönelik Görüşler	41
Tablo 11. Öğretimde Haberdar Olunan ve Kullanılan Teknolojik Projeler ve Bunların Hangilerinin Ders İşleme Sürecinde Kullanıldığına Dair Görüşler.....	42
Tablo 12. Türkçe Öğretmenlerinin Derste Teknoloji Kullanımının Kendilerine Etkisini Değerlendirmelerine Yönelik Görüşleri	43
Tablo 13. Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımını Ders Süreci Açısından Değerlendirmelerine Yönelik Görüşleri	44
Tablo 14. Türkçe Öğretmenlerinin Derslerde Teknoloji Kullanımını Öğrenciler Açısından Değerlendirmelerine Yönelik Görüşleri	45
Tablo 15. Dersleri Teknolojiye Dayalı Yürütme Hususunda Öğrencilerin Taleplerine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri	46

Tablo 16. Öğretmenlerin Türkçe Dersine Yönelik EBA ve Özel Kurumlar Tarafından Hazırlanan Ders İçeriklerine Dair Görüşleri.....	47
Tablo 17. Teknolojinin Temel Dil Becerilerini Edindirme Sürecinde Öğretime Katkılarına Dair Görüşler	48
Tablo 18. Görüşme Soruları Dışında Belirtilen Sorun ve Önerilere Dair Görüşler	51
Tablo 19. Öğrencilerin Teknoloji Kavramına Yönelik Görüşleri	52
Tablo 20. Okul Ortamında Kullanılan Teknolojik Araçlara Dair Öğrenci Görüşleri	53
Tablo 21. Türkçe Derslerinde Kullanılan Teknolojik Araçlara ve Bu Araçlarla Yürütülen Derslere Dair Öğrenci Görüşleri.....	54
Tablo 22. Türkçe Derslerinde Öğretmenin EBA'dan Yararlanma Durumuna ve EBA'dan Hangi Uygulamaların Yapıldığına Yönelik Öğrenci Görüşleri.....	55
Tablo 23. Öğrencilerin EBA/Akıllı Tahta ile Kitaba Dayalı/Sadece Öğretmen Anlatımını Karşılaştırmalarına Yönelik Görüşleri.....	56
Tablo 24. Öğrencilerin Okul Dışında Evde Ders Çalışırken İnternet Üzerinden Yararlandıkları Ders İçeriği Sitelerine ve Bu Sitelerden Yararlanma Nedenlerine Yönelik Görüşleri	57

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Teknoloji Kullanımında Erişim, Yeterlilik ve Motivasyon Modeli	11
Şekil 2. Eğitimde FATİH Projesinin Ana Bileşenleri.....	17

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bilgi ve teknolojinin hayatın her alanına nüfuz ettiği bilgi çağında; toplum, kültür ve ekonomi, giderek yoğunlaşan bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Bu doğrultuda fert ve toplum hayatının gelişimi, bilgiye dayalı hale gelmekte; öğrenme, bilgi toplumunun en önemli eylemi olarak ön plana çıkmaktadır. Günümüzde öğrenme ve eğitim, teknoloji vasıtasıyla dünya çapında çevrimiçi, uygulamalı ve hayat boyu hale gelmektedir. Eğitim, hem çağın yüksek nitelikli işgücü talebini karşılaması hem de sürekli gelişen bilgiden beslenmesi hasebiyle, bilgi toplumunun gelişiminde ivme artırıcı bir etkiye sahip olmaktadır.

Bilgi kavramı insanlar için bir güç olup önem kazanarak 21. asırdaki insanı değiştirmektedir. Bu durum sadece insanlar arası iletişim kurabilen değil bilgiyle iletişim kurabilen insanlara ihtiyaç duymayı da beraberinde getirmektedir. Böyle bir ihtiyaç eğitimde de yenilikler olmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Eğitim ortamlarının bilgiye kolay ulaşma imkânlarını barındırabilmesi gerekmektedir (Atav, Akkoyunlu ve Sağlam, 2006, s.38). 21. asır becerilerinin zarureti, teknolojiden azami ölçüde faydalanmak suretiyle, eğitimin öğrenci merkezli, esnek ve cazip bir yapıya kavuşturulmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu gelişmelerden hareketle öğrencilerin öğrenmesinde büyük öneme sahip olan öğretmen ve teknoloji eğitim alanında iki önemli öge haline gelmektedir. Günümüz eğitim sürecinde öğretmene teknolojiyi kullanma ve teknolojinin nasıl kullanılacağını öğrenciye öğretme gibi sorumluluklar verilmektedir. Böylece öğretmen eğitim sürecine teknolojinin dâhil olmasıyla farklı roller üstlenmek durumunda kalmaktadır. Eğitim teknolojisinde ortaya çıkan ürünler örgün eğitimde öğrenci başarısını artırma, yaygın eğitimde de çalışanların iş verimini artırma amacıyla kullanılabilir. Bu şekilde eğitim teknolojisi hem öğretmene hem öğrenciye yarar sağlamaktadır (Alpar, Batdal ve Avcı, 2007, s.19-20).

Teknolojinin dünya çapında eğitimde kullanılmaya başlanmasıyla Türkiye’de de bu yönde girişimler meydana gelmiştir. İlerleyen yıllarda teknolojinin eğitimde kullanımına yönelik projeler (FATİH Projesi vb.) ortaya çıkarılmıştır. Böylece

teknolojinin eğitim ortamlarında kullanılmasını sağlayacak biçimde alt yapı okullarda oluşturulmaya çalışılmıştır. Teknolojinin öğretim sürecine dâhil edilmesi yalnızca projelerle değil hazırlanan öğretim programları ile de desteklenmektedir. Teknolojik imkânlar, ilk etapta sayısal içeriklere sahip derslerde daha aktif kullanılabilirmiş gibi görünse de sosyal alan derslerinde de etkili bir biçimde kullanılmaktadır.

Sosyal bilimlerin diğer dallarına göre dil öğretiminde teknolojik araçlara daha çok gereksinim duyulmaktadır. Öğretilecek dilin konuşanlarına hitap edecek sesler, görüntüler oluşturma ve bunları ders materyali olarak kullanma ihtiyacı oluşmaktadır. Dil öğreniminde arayışların sürerlik göstermesi bu alandaki teknolojik aletlerin kullanımını da gerekli kılmaktadır (Kartal, 2005, s.384).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, teknolojiye dayalı yürütülen Türkçe derslerinin öğretmen ve öğrenci görüşleri bağlamında değerlendirilmesini amaç edinmiştir. Bu amaç kapsamında oluşturulan alt amaçlar şu şekildedir:

- Türkçe öğretmenlerinin derslerinde teknolojiyi kullanma durumlarıyla ilgili öz değerlendirmelerini belirlemek,
- Teknoloji destekli yürütülen Türkçe derslerinin etkililiği ile ilgili öğretmen görüşlerini belirlemek,
- Teknoloji destekli yürütülen Türkçe derslerinin etkililiği ile ilgili öğrenci görüşlerini belirlemektir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Çağımızın bir gereği olarak teknoloji, öğretim ortamlarıyla iç içedir. Okuldaki öğretimin temelini teşkil eden ve içerisinde dil öğretimini barındıran Türkçe öğretimi de teknolojik gelişmelerden etkilenmektedir. Teknolojik imkânların derste kullanımı ile öğrencilerin dili kullanma becerilerinin tüm yönlerden desteklenmesi sağlanmakta ve çok yönlü bir öğretim gerçekleştirilebilmektedir. Türkçe öğretiminin dil becerilerinden dinleme, konuşma, okuma ve yazmayı kapsaması öğrencilerin çok yönlü bir biçimde gelişmesini gerektirmektedir. Ders işleme sürecinde aynı anda farklı beceri alanlarına

hitap edilmesi gereken durumlar da oluşabilmektedir. Bu noktada teknolojik imkânlarla başvurulmaktadır.

Yenilenen Türkçe öğretim programında da teknolojinin etkin kullanılacağı metin türlerine (blog, e-posta, sosyal medya mesajları, Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknoloji temasında yer alan metinler vb.) yer verilmiştir. Ayrıca teknoloji temelli etkinlikler de kitaplarda yerini almıştır. MEB'in eğitim portalı EBA ve destekleyici özel eğitim portalları göz önüne alındığında, bu imkânlardan yararlanmak adına Türkçe öğretmenin bu alandaki yetkinliğini artırması ve derste bilgisini aktarıcı eğitim ortamları sağlaması önemlidir. Bu durum çalışmanın önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Ayrıca çalışma sadece Türkçe öğretmenleri ile sınırlı kalmayacak Türkçe dersinin bütünü de teknolojiye dayalı ders yürütülmesi açısından öğrenci görüşleri bağlamında değerlendirecektir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Van ili İpekyolu ilçesinde yer alan teknolojik imkânlarla sahip okullardan sosyoekonomik düzeyi farklılık gösteren bölgelerde yer alan altı ortaokulda görev yapan 12 Türkçe öğretmeni ve bu öğretmenlerin 24 öğrencisi ile sınırlandırılmıştır. Bu okullardaki öğretmenlere resmi izin alınarak ulaşılmıştır.

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim ve Teknoloji

İnsanlığın tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ve değişimi irdelendiğinde bu gelişim ve değişimin eğitimden bağımsız olmadığı açıkça görülmektedir. Eğitim her insanın hayatında var olan ve yaşamı boyunca varlığını sürdürecektir bir kavramdır. Eğitim ile ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bruner'dan aktaran İşman (2015) eğitimin bireyin zihninde ve davranışlarında kalıcı izli değişimin gerçekleştiği bir süreç olduğunu söylemektedir. Alkan (2011), eğitimi davranış ve yetenek geliştirme, bilgi-beceri ve tutum kazanma süreci olarak tanımlamaktadır. Külahoğlu (2011) ise eğitimin insan davranışını istendik yönde geliştirdiğini ve insan gelişimi ile ilgilenen uygulamalı bir bilim alanı olduğunu belirtmektedir.

Tanımlarda vurgulanan ortak sözcükler “davranış, kalıcı izli, süreç, istendik yön” kavramlarıdır. Eğitimin gerçekleşebilmesi için bireye sunulan bilgilerin bir sürece yayılması, bireyde davranış değişikliğine yol açması ve bu davranış değişikliğinin istendik yönde ve kalıcı olması gerekmektedir. Bunların yanı sıra eğitimin bireyin hayatında değişim yönüyle birlikte gelişime de yol açtığı bilinmektedir. Eğitim, genel olarak bireyi temel alan bir bilim ve toplum tarafından sıkça kullanılan bir kavramdır.

Eğitimin temel amacı kültür nakli ve daha önemlisi toplumu, arzulanan bir geleceğe götürmektir. Eğitim, toplumun kendini daha yüksek bir düzeyde ve daha iyi bir şekilde kanıtlaması için kullandığı bir araçtır. Bunun da tek tek insanlarla gerçekleştirilmesi zorunlu olduğundan, eğitimin temel işlevinin insanları geliştirmek, ilerletmek olduğu açıklık kazanır (Morris, 1963, s.47). Toplumsal değişim ile eğitim arasında bir bağ olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Toplumda meydana gelen değişimler eğitimi belli ölçüde değişime zorlamaktadır. Eğitim yoluyla toplumu hedefler doğrultusunda şekillendirmek mümkündür (Uça Güneş, 2016, s.192). Yaşadığımız çağda hayatımızın bir parçası haline gelen teknoloji her şeyi olduğu gibi eğitimi de etkilemektedir. Böylece eğitim alanında da teknoloji etkin şekilde kullanılan bir araç haline gelmektedir.

Teknoloji teknik bir kavram olarak görülse de gelişimi ve yaygınlaşması doğrudan insan eksenlidir (Akkoyunlu, 2002, s.1). Alkan'a (2011) göre teknolojinin insanlar tarafından hayatın ayrılmaz bir parçası olarak görülmesi neticesinde bilim ve teknoloji yalnızca maddi olanakları değiştirmemiş bir değer değişimine de yol açmıştır. Böylesi bir değişim ve dönüşüm ortamında eğitim de bilimsel ve teknolojik bir boyut kazanmıştır.

Teknoloji, kuramsal bilgilerin uygulamaya koyulmasında kullanılan bir yöntemdir. Eğitimde yaşanan problemleri çözmek için fizik bilimlerdeki gelişmeler sonucu ortaya çıkan araç-gereçlerden eğitsel amaçlı olarak yararlanılmaktadır (Hızal, 1983, s.23). Teknoloji, eğitimle kazandırılmaya çalışılan bilgi ve becerilerin insan yaşamında daha işlevsel bir biçimde kullanılmasını sağlayabilir. Teknoloji kullanımıyla toplumun hızlı bir değişim sürecine girmesi, yeni koşullara uyması, eğitim sisteminin de yenilenmesini zorunlu kılmaktadır.

Başta bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere, teknoloji kullanımı günümüzde toplumsal yaşamın önemli bir parçası haline gelmiş durumdadır. Mobil teknolojilerin yaygınlaşma hızına bağlı olarak, 2019 yılı itibarıyla dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 56,8'inin internet kullanıcısı olup, bu oranın önümüzdeki yıllarda hızla artmaya devam edeceği öngörülmektedir (Internet World Stats, 2019). Özellikle sosyal paylaşım ortamlarının yaygınlık kazanmasıyla birlikte; internet aracılığıyla içerik kullanımı, paylaşımı ve üretimi, günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Teknolojik altyapının dünya genelinde yaygınlaşmasıyla birlikte, bu teknolojilerin öğrenme ve eğitim amacıyla kullanımı da artmakta, bu alanda yeni yaklaşımlar geliştirilmektedir.

Teknoloji alanında yaşanan büyük gelişmeler, yeni bir eğitim anlayışını da içine alan 'bilgi toplumu' kavramının doğmasına sebep olmuştur. Geleneksel tarifıyla bilgi toplumu; mesafeden bağımsız olarak mekânlar arasında hızlı veri iletimi marifetiyle; kişisel, toplumsal, eğitsel ve iş yaşamı ile ilgili etkinlikleri de kapsayan geniş bir yelpazede, ortak ve birbiriyle uyumlu teknolojilerin kullanımına dayanan; çoğu vatandaş, örgüt ve işyerinin günlük yaşamındaki yüksek seviyeli bilgi yoğunluğu ile karakterize edilen bir toplumdur (IBM, 1997). Bu bağlamda öğrenme ve eğitim alanında yaşanan dönüşüm, hem bilgi toplumuna geçişin önemli bir göstergesi olarak ön plana çıkmakta hem de bilgi toplumunun şekillenmesinde ciddi bir etki sağlamaktadır.

Toplumsal hayatta bir devrim niteliği taşıyan internetin kullanılması, yayılması ve internete erişim olanaklarının yaygınlaşması çok sayıda kullanıcının internete ulaşmasını sağlamaktadır. Bu durum yeni bir kültürün ve dijital bir dünyanın oluşmasına sebep olmaktadır. Var olan değişimleri kabullenen insanlar olduğu gibi alışkanlıklarını koruma eğilimi gösterenler de bulunmaktadır (Karabulut, 2015, s.11). Böylece internet kullanımıyla birlikte yeni kültürel kuşaklar oluşmaktadır. Prensky'e göre (2001, s.1-2), bu kültürel dönüşüm, söz konusu teknolojileri küçük yaşlardan beri kullanan ve bir bakıma bilgi çağına doğrudan maruz kalan nesiller (dijital yerliler) ile bu dönüşüme ayak uydurmaya ve adapte olmaya çalışan nesiller (dijital göçmenler) şeklinde bir sınıflandırmanın oluşmasına neden olmuştur.

Teknolojinin topluma hızlı ve yoğun şekilde nüfuz etmesiyle birlikte hem birey ve aile hayatı hem de toplumsal kurumlar dönüşüm geçirmekte, yeni örgütlenme biçimleri ve toplumsal ağlar ortaya çıkmakta, tüm dünya genelinde yoğun kültürel alışveriş ve bilgi değişimi yaşanmaktadır. Tüm bu süreç ve gelişmeler doğrultusunda, kapsam ve yapı itibarıyla köklü değişiklikler geçiren öğrenme, bilgi toplumunun en önemli eylemi olarak ön plana çıkmaktadır. Günümüzde bilgi ve becerilerin sürekli güncel tutulması gerekmekte ve bu ihtiyaç doğrultusunda hayat boyu öğrenmenin önemi giderek artmaktadır (Field, 2000).

Bilgi toplumunda, bilginin kamusal bir mal olduğu, toplumun her kesiminin katılımıyla şekillenen, iş birliğine dayalı bir gelişme anlayışı ön plana çıkmaktadır. UNESCO'ya göre kültürel çeşitlilik, eğitime erişimde fırsat eşitliği, bilgiye evrensel erişim ve ifade özgürlüğü, bilgi toplumunun dört temel ilkesidir (UNESCO, 2015). Bilgi toplumunun gelişim sürecinde karşılaşılan başlıca zorluklardan biri, sayısal bölünmedir. Sayısal bölünme, teknolojiye erişim olanakları açısından, farklı sosyoekonomik düzeydeki bireyler, haneler, işletmeler ve coğrafi bölgeler arasındaki ayrışmayı ifade etmektedir (OECD, 2001). Teknolojiye erişim açısından öğretmenler, öğrenciler, okullar veya veliler arasında görülen farklılıklar, sayısal bölünmenin getirdiği zorlukların eğitim alanında da ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Teknolojiye ulaşma imkânları açısından farklılıklar oluşsa da eğitimde teknoloji kullanımı teknolojiye ulaşabilenler tarafından tercih edilmiş ve eğitim teknolojisi kavramının oluşumuna zemin hazırlamıştır.

2.2. Eğitim Teknolojileri

Teknoloji eksenli toplumsal ve ekonomik dönüşümün, tüm dünyada etkin şekilde hissedildiği günümüzde; eğitim, dönüşümün seyrini ve sonuçlarını şekillendiren başlıca unsurlardan biridir. Bilgi toplumunda, yüksek seviyeli becerilere sahip nitelikli işgücü ve bu işgücünü sağlayan eğitim, büyüme ve nitelikli istihdam açısından oldukça önemlidir. Günümüz toplumu ve iş dünyasının talep ettiği becerilerde önemli değişiklikler yaşanmaktadır. Rutin ve el yordamıyla yapılan işlere ve bu alandaki becerilere olan talep ciddi ölçüde azalırken hem mevcut iş sahalarında hem de yeni iş kollarında, rutin olmayan, analitik ve kişisel beceriler gerektiren işgücüne olan talep hızla büyümektedir (OECD, 2016). Bu doğrultuda, teknoloji okuryazarlığı, etkili iletişim, yapıcılık, problem çözme ve iş birliği gibi beceri ve kişisel özellikler önem kazanmaktadır.

Özellikle internet ve mobil teknolojilerin yaygınlaşması, günümüzde eğitim alanındaki teknolojik dönüşüme yön vermiş, ‘çevrimiçi eğitim’ ve ‘mobil eğitim’ gibi kavramlar tartışılır hale gelmiştir. Farklı öğrenme modellerinin avantajlarını bir araya getirerek daha verimli bir öğrenme sürecinin amaçlandığı harmanlanmış eğitim, geleneksel sınıf içi yüz yüze eğitimin çevrimiçi eğitim ile harmanlanması ve zenginleştirilmesine dayalı eğitim modelidir (Friesen, 2012). Geleneksel öğrenme ortamı ile çevrimiçi öğrenme ortamının hangi oranda ve ne şekilde bir araya getirildiğine bağlı olarak, harmanlanmış eğitimi farklı modeller dâhilinde uygulamak mümkündür.

İnternetin eğitim ortamında kullanılması öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkiyi yeniden şekillendirmiştir. Öğretmen öğreten konumundan, öğrenciye bilgi edinmede rehberlik eden konumuna geçmiştir. Geniş yelpazede bir bilgi birikimine ev sahipliği yapan internet, öğretmen ve öğrencilere bilgiye ulaşmada ciddi kolaylık sağlamıştır. Eğitim ortamında bu teknolojinin etkin bir biçimde kullanılması öğretmenlerin bu konuda iyi eğitilmeleri ile doğru orantılıdır (Akkoyunlu, 2002, s.1).

Eğitimin dönüştürülmesinde teknoloji kullanımını önemli bir kaldıraç olarak ele alan yaklaşım ve politikalar incelendiğinde; bu alandaki ilerleme sürecini genel olarak dört aşamadan oluşan bir kavramsal çerçeveye oturtmak mümkündür (UNESCO, 2011);

- 1) **Geleneksel eğitim:** Eğitim süreç ve çıktılarının standartlaştığı; müfredat bilgisinin disiplinler olduğu, merkezi yönetimin güçlü olduğu; öğretmenin bir otorite, öğrencinin ise bilgi alıcısı konumunda olduğu; teknolojinin sadece mevcut süreçleri desteklemek amacıyla kullanıldığı yaklaşım.
- 2) **Bilgi edinimi:** Eğitim süreçlerinde bilgiye erişimin ön plana çıkartıldığı, müfredatın teknoloji kullanım becerilerini içerdiği, teknolojinin büyük ölçüde, mevcut içeriğin ve öğretimin sayısal olarak sunumuna hizmet ettiği yaklaşım.
- 3) **Bilgide derinleşme:** Eğitimin ekonomik ve toplumsal çıktılarına odaklandığı; müfredatın bilgide derinleşmeye imkân sağlayacak şekilde çeşitlendirildiği, çevrimiçi öğrenme ağlarının oluşturulduğu; öğretmenin müfredat üzerinde karar esnekliğinin bulunduğu yaklaşım.
- 4) **Bilgi üretimi:** Eğitim süreç ve çıktılarının kişiselleştirilebildiği; müfredatın temel becerilerin yanında 21'inci asır becerilerini de içerdiği; öğretmenin bir danışman ve yol gösterici olduğu; öğrencinin bilgi üretimine etkin şekilde katıldığı, teknolojinin merkezi bir rol oynadığı yaklaşım.

Eğitimde teknoloji destekli dönüşüm, geleneksel bilgi ve öğrenme kaynakları ile eğitim kurumlarına olan ihtiyacı ortadan kaldırmamakta, bilakis bu kaynak ve kurumların etkinliğini artırıcı imkânlar sunmaktadır (UNESCO, 2019).

Eğitim, öğretim ve öğrenme kavramlarının iç içe olması teknoloji teriminin kavramsal olarak kullanımını da etkilemiştir ve öğrenme teknolojisi kavramı ortaya çıkmıştır. Bu kavram kimi araştırmacılar tarafından eğitim teknolojisi ile aynı anlamda kullanılsa da bu kavramı eğitim teknolojisinin alt boyutu olarak ifade eden araştırmacılar da vardır. Alkan (2011), öğretim teknolojisini eğitim teknolojisi kavramının bir alt boyutu olarak ele alır. Öğretim teknolojisini, belirli öğretim disiplinlerinin kendine has yönlerini dikkate alarak düzenlenen teknolojiye ait bir terim olarak tanımlar. İşman (2015) kitabında eğitim teknolojisi kavramının, öğretim teknolojisi ve öğrenme teknolojisi kavramlarını içerdiğini kabul ederek sadece eğitim teknolojisi kavramına yer vermiş ve bu şekilde ele almıştır.

Eğitim teknolojisi öğrenme sürecini geliştirmek için oluşturulan tüm unsurları içinde barındırır. Coliver vd. (Aktaran Demirel ve Yağcı, 2017), böyle bir yapı içinde

dört özelliğın önemine vurgu yapar ve bu özellikleri şöyle sıralar: Öğrenci tarafından ulaşılması istenen amaçların belirlenmesi; öğretilecek konunun öğretim ilkelerine göre analiz edilip öğrenmeye uygun şekilde yapılandırılması; konunun aktarımı için uygun ortamın belirlenip kullanılması; dersin ve derste kullanılan araçların etkililiğini ve öğrencilerin başarı durumlarını değerlendirme yöntemlerinin kullanılmasıdır.

Eğitim teknolojisi, eğitimin daha nitelikli bir biçimde gerçekleşmesini sağlayabilmektedir. Birçok eğitimci tarafından benimsenenin aksine teknolojik imkânlar öğretmenin ders yükünü hafifletmek için amaç haline getirilmemelidir. Bu imkânlar ders sürecinin daha nitelikli ve yararlı olabilmesi için kullanılan bir araca dönüştürülmelidir (Demirel ve Yağcı, 2017).

İşman (2015), eğitim teknolojisinin etkin olarak kullanılmasının çeşitli gerekçeleri olduğunu söylemiş ve bu gerekçeleri şu şekilde sıralamıştır.

- Her yerde bulunması
- Bilgiyi hızlı olarak yayması
- Bireye özgü eğitim hizmeti vermesi
- Öğrenci merkezli öğrenme ortamları sunması
- Eleştirel düşünmeyi öğrenmede yardımcı olması
- Kubaşık çalışmayı sağlaması
- Bireylerarası iletişimi sağlaması
- Küresel eğitimi sağlaması
- Bilgiyi öğrenmeye karşı güdülenmeyi artırması
- Problem çözme yeteneğini geliştirmesi

Belirtilen bu gerekçeler 21'inci asır becerileri olarak adlandırılan becerilerle de bağlantılıdır. 2002 yılında kurulan 21'inci Asır Becerileri İçin Ortaklık girişiminin, geleneksel müfredatın içerdiği bilgi, beceri ve farkındalıklara (örneğin matematik, tarih, coğrafya, dil, fen, vatandaşlık bilgisi vs.) ek olarak üç sınıfa ayırdığı bu beceriler özetle aşağıdaki gibidir (P21, 2016);

1) Öğrenme ve yenilik becerileri

a) Yapıcılık ve yenilik

- b) Eleştirel düşünme ve problem çözme
  - c) İletişim
  - d) İş birliği
- 2) Bilgi, medya ve teknoloji becerileri
- a) Bilgi okur-yazarlığı
  - b) Medya okur-yazarlığı
  - c) Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) okur-yazarlığı
- 3) Yaşam ve kariyer becerileri
- a) Esneklik ve uyumluluk
  - b) Girişkenlik ve özyönetim
  - c) Sosyal ve kültürler arası beceriler
  - d) Üretkenlik ve hesap-verebilirlik
  - e) Liderlik ve sorumluluk

2017 yılında yeniden düzenlenen Türkçe Öğretim Programı incelendiğinde bu becerilerin eğitim ortamına aktarılamaya çalışıldığı görülmektedir. Programda yer alan “Öğretim Programında Temel Beceriler” bölümünde bu becerilere dolaylı biçimde yer verilmiştir. Teknolojinin eğitim ortamında kullanılmasına yönelik olarak öğretim programının genelinde çeşitli ifadeler de yer almaktadır (MEB, 2017). Programın 2018 yılında güncellenen son halinde Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi içerisinde ele alınan anahtar yetkinliklerde de bu becerilere benzer yetkinlikler yer almaktadır (MEB, 2018).

Müfredatta yenilik, eğitimde teknolojik yeniliğin önemli bir ayağıdır. Teknolojiye dayalı olarak şekillenen bilgi toplumunda müfredatın yenilenmesi, hem 21’inci asır bilgi ve becerilerinin edinilmesi hem de öğrencilerin teknoloji kullanma eğilimlerinin olumlu yönde değerlendirilmesi adına oldukça önemlidir. Bu açıdan 21’inci asır becerileri içinde önemli bir yer tutan bilgi, medya ve teknoloji becerileri (sayısal beceriler), yeni müfredatın teşkil edilmesinde kilit bir rol oynamaktadır.

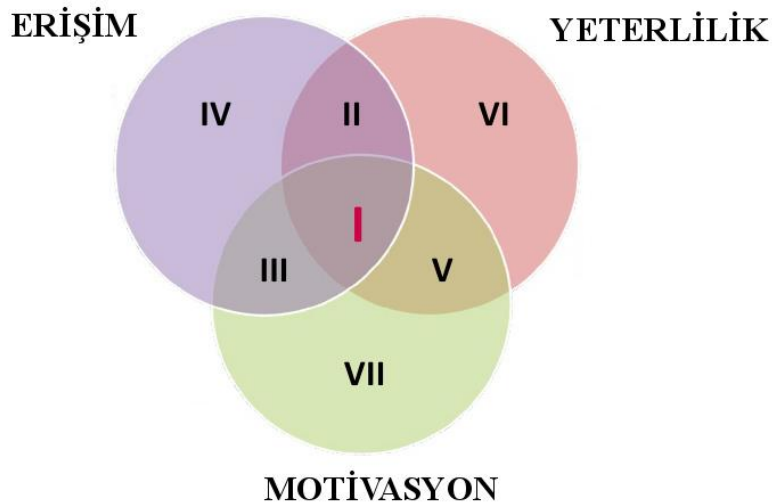
Eğitimde teknoloji destekli dönüşümün, geleneksel bilgi ve öğrenme kaynakları ile eğitim kurumlarına olan ihtiyacı ortadan kaldırdığını söylemek mümkün değildir

(UNESCO, 2016). BİT, eğitimin temel amaçlarına ulaşması yolunda önemli fırsatlar sunan bir katalizör görevi üstlenmekte; bir bakıma, bilgi çağının ihtiyaçları doğrultusunda teknoloji marifetiyle dönüşmesine aracılık etmektedir.

Çocuk ve gençlerin internet ve teknoloji bağımlılığı, eksik ya da yanlış biçimde uygulanan bir teknoloji-destekli eğitim modelinin taşıdığı başlıca risklerden biridir. Bu türden bir bağımlılık, zihinsel, davranışsal ve bedensel açıdan önemli sağlık sorunlarına yol açabilmektedir (Ong ve Tan, 2014). Bu riski asgari düzeye indirmek için, öğrencileri bir anda teknoloji-yoğun bir ortama maruz bırakmadan önce; teknoloji destekli eğitim süreçlerinin güvenilir pedagojik yaklaşımlar doğrultusunda tasarlanmış olması, ayrıca bu alandaki güvenlik ve mahremiyet tedbirlerinin alınmış olması gerekmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerini öğrencilerin etkili ve verimli bir şekilde kullanmaları, bu teknolojilerin eğitim ortamında kullanabilir hale gelmesiyle bağlantılıdır (Ozan ve Taşgın, 2017). Teknoloji'nin eğitim süreçlerine verimli şekilde dâhil edilebilmesi ve bu alanda geliştirilen yeni yaklaşımların başarılı şekilde uygulanabilmesi adına; başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere teknoloji kullanıcıları için sağlanması gereken şartları üç sınıfta incelemek mümkündür (Şekil 1).

Şekil 1. Teknoloji Kullanımında Erişim, Yeterlilik ve Motivasyon Modeli

Kaynak: OECD, 2009:38

Yeterlilik ve Motivasyon (EYM; *Access, Competence and Motivation*) modeli olarak da adlandırılan bu sınıflandırmaya göre; eğitsel teknolojinin etkin şekilde

işletilmesi için öğretmen ve öğrencilerin teknolojiye erişim sağlaması, teknolojiyi kullanacak yeterlikte olması ve teknolojiyi benimseyecek motivasyona sahip olması gerekmektedir (Alan I). Söz konusu alanın dışına çıkıldığı herhangi bir durumda teknolojinin verimli şekilde uygulanması mümkün değildir. Örneğin teknolojiye erişimin sağlanabilir olduğu, öğretmen ve öğrencilerin bu teknolojiyi kullanma yeterliliğine sahip olduğu, öte yandan söz konusu teknolojiyi kullanma motivasyonunun olmadığı bir durumda (Alan II), söz konusu yeni yaklaşımın başarılı olması düşünülemez.

2.3. Dil Öğretiminde Teknoloji Kullanımı

Eğitimin her alanında olduğu gibi dil öğretiminde de teknolojinin kullanımı tercih edilir hâle gelmektedir. Dört temel dil becerisinin edinimi sürecinde materyallere duyulan ihtiyacı karşılayacak niteliğe sahip teknolojinin, birçok duyuya hitap etmesi dil öğretiminde kolaylık sağlamaktadır.

Dil öğreniminin en önemli unsurlarından biri; öğretmenin dil öğrenme süreçlerini başarılı şekilde yürütmek için kullandığı yöntemlerdir. Başta bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere, teknoloji kullanımı, dil öğretimi açısından ciddi fırsat sunmaktadır. Eğitimin pek çok alanında olduğu gibi, teknoloji kullanımı, günümüzde dil öğretimine dair yöntem ve süreçlerin de doğal olarak değişimine etki etmektedir (Ahmadi, 2017).

Öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu materyallere erişim sağladığı, derse hazırlanabildiği ve müfredat konusunda belirli bir esnekliğe sahip olması halinde, teknolojinin, etkili dil öğrenimi için önemli bir öğretim aracı olduğunu söylemek mümkündür (Becker, 2000, s.51).

Dil öğrenme süreçleri ile teknoloji kullanımını nasıl bütünleştirileceğine yönelik iki farklı yaklaşımdan bahsedilebilir (Warschauer, 2000). Bu yaklaşımlardan ilki olan bilişsel yaklaşıma göre öğrenciler dil ile olan etkileşimlerini daha yoğun ve anlamlı hale getirmek suretiyle kendi bilgi dağarcıklarını şekillendirebilmektedir. İkinci görüşü temsil eden sosyal yaklaşıma göreyse, öğrencilere gerçek yaşam becerilerini geliştirmesi için nitelikli sosyal etkileşim ve iş birliği imkânları sağlanmalıdır.

Dil öğretiminde diğer öğrenme alanlarında olduğu gibi birçok duyuya hitap etme büyük önem taşımaktadır. Teknolojik imkânlar ile dil öğretiminde eğitsel oyunların varlığı hızla yaygınlaşmaya başlayan bir akım haline gelmektedir (Kocadağ ve Aksoy, 2018).

Teknoloji, öğrenciler için çok sayıda öğrenme kaynağı sunmakta ve bu kaynakların doğru kullanılması halinde, dil öğrenimi için oldukça faydalı imkânlar sunmaktadır (Bull ve Ma, 2001). Öğretmenlerin, kendilerine uygun teknolojik kaynakları araştırma ve edinme konusunda öğrencileri teşvik etmesi, dil öğretiminin başarılı olması açısından oldukça önemlidir (Genç İlter, 2015, s.313).

Bilgisayar destekli dil öğrenme etkinlikleri öğrenciler arasındaki iş birliği ve yardımlaşmayı pekiştirmekte, bu etkinlikler aynı zamanda öğrencilerin doğru kaynaklara hızlı şekilde erişimine imkân tanımaktadır. Bunun yanı sıra, özellikle internet vasıtasıyla kaynaklara erişim öğrencileri motive etmekte ve ileri düzey öğrenmeyi cazip hale getirmektedir (Tomlison, 2009 akt. Genç İlter, 2015, s.312). Böylece özgün öğrenme deneyimleri elde edilebilmekte ve öğrenme isteği güçlendirilebilmektedir.

Teknoloji kullanımı, mevcut dil öğretim modellerinin dönüştürülmesi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Teknoloji sayesinde öğrenciler kendi öğrenme süreçleri üzerinde hâkimiyet kurabilmekte ve öğretmenin olmadığı durumlarda da öğrenmeye devam edebilmektedir (Pourhossein Gilakjani, 2013, s.262). Bu açıdan öğretmenlerin, öğrenim süreçlerine doğal olarak nüfuz eden teknolojik yenilikleri takip etmesi, gerektiği şekilde uygulaması ve bu doğrultuda gerekli olan teknoloji kullanım becerilerine sahip olması önem kazanmaktadır.

Dil öğreniminde teknolojinin rolünü anlamaya yönelik yürütülen bir çalışmaya göre, teknolojinin sınıf ortamına başarılı şekilde uygulanması durumunda öğrencilerin öğrenme düzeyi gelişmektedir (Baytak, Tarman ve Ayaş, 2001, s.144). Bu çalışmanın bulgularına göre öğrenciler, teknolojinin öğrenmeyi daha zevkli ve etkileşimli hale getirdiğini, ayrıca öğrenme motivasyonunu artırdığını ifade etmiştir. Bir diğer araştırmaya göre, teknoloji ve bilgisayar destekli sınıflarda öğrenciler daha gerçekçi bir

öğrenme deneyimi yaşayabilmekte ve öğrenme konusunda daha sorumlu davranabilmektedir (Drayton vd., 2010, s.9-11).

Teknolojinin dil sınıflarındaki öğrenme süreçlerine olan başlıca etkilerinden biri, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki iş birliği ve bilgi/tecrübe paylaşımını artırmasıdır. Söz konusu iş birliğini mümkün kılan en önemli unsurlardan biri; hem öğretmenler arasında, hem öğrenciler arasında hem de öğretmenlerle öğrenciler arasındaki iletişimin teknoloji marifetiyle kolaylaşması ve daha da etkileşimli hale gelmesidir (Sabzian, Pourhossein Gilakjani ve Sodouri, 2013).

Teknoloji kullanımının, öğrencilerin okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine olan katkısını inceleyen bir çalışmaya göre; bu teknolojilerin kullanıcı-dostu olması ve aynı zamanda öğrencilere daha hızlı ve etkili öğrenme yöntemleri sunması, okuma ve yazma becerilerini güçlendirmektedir. Aynı çalışmaya göre, bu teknolojiler öğrencilerin geleneksel ortamlar haricinde yeni bir platform üzerinden çalışma isteğini ve öğrenme verimini artırabilmektedir (Peregoy ve Boyle, 2012).

Dil öğreniminde teknolojinin başarılı şekilde kullanılması, öğretmenlerin bu alandaki imkân ve kabiliyetleriyle yakından ilgilidir. Öğretmenlerin öncelikli olarak teknolojinin sınıf ortamıyla bütünleştirilmesine yönelik bilimsel bir plan dâhilinde hareket etmesi ve uygulamaları bu plan doğrultusunda tasarlaması ve yürütmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin, dil öğrenimine ortam hazırlayan bir rehber rolü üstlenmesi sağlanmalı ve bu alandaki farkındalıkları üst seviyeye çıkarılmalıdır (Pourhossein Gilakjani ve Sabouri, 2017, s.80).

2.4. MEB'in Eğitim Teknolojileri Alanındaki Girişimleri

Türkiye'de bilgisayarların eğitim kurumlarında kullanılmasına yönelik ilk girişim 1984 yılında MEB tarafından başlatılmış olup, BİT destekli eğitim 1989 yılında 6'ncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın kapsamına alınarak devlet politikası haline getirilmiştir. BİT destekli eğitime geçiş sürecinde 1984'ten bu yana yürütülen çalışmalarda öncelikli olarak okulların bilgisayar ve donanım altyapısının güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Yapılan bir araştırmaya göre, Türkiye'de 1998-2007 yılları arasında gerçekleştirilen BİT destekli eğitim projelerinin toplam bütçesinin önemli bir bölümü donanım teminine ayrılmıştır (Ekici ve Yılmaz, 2010, s.320).

Türkiye’de 1990’da hayata geçirilen Milli Eğitim Projesi kapsamında, okullarda deneme amaçlı ilk bilgisayar sınıfları kurulmuş, bu uygulama 90’lı yıllar boyunca yaygınlaştırılmıştır. 1998-2007 yıllarını kapsayan Temel Eğitim Projeleri bünyesinde, kırsal bölgeleri de kapsayacak şekilde pek çok okula bilgisayar laboratuvarı kurulmuş ve öğretmenlerin tamamına yakınına bu alanda hizmetiçi eğitim verilmiştir (Engin, Tösten ve Kaya, 2010).

2000’li yılların başından itibaren sürdürülen çalışmalar sonucunda Türkiye, okullardaki eğitim kaynaklarının niteliğini önemli ölçüde artıran OECD ülkelerinden biri olmuş, bu kapsamda okullarda BİT altyapısının yetersizliği belirli ölçüde giderilmiştir. Bilgisayar yetersizliğinin öğretim kapasitesini sınırlayan önemli bir engel olduğunu düşünen okul yöneticilerinin oranı 2003’ten 2012’ye gelindiğinde azalma gösterse de bu oran diğer ülkelere kıyasla hâla yüksektir. OECD tarafından oluşturulan okullarda BİT kullanım endeksine göre Türkiye, okullardaki bilişim altyapısının yeterliliği ve kullanımı bakımından 42 ülke arasından 37’inci sıradadır (OECD, 2015).

2010 yılında yapılan 18. Millî Eğitim Şûrası kararlarında Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı ve Mesleki Gelişim alt başlığında teknoloji kavramına yönelik alınan kararlar şu şekildedir:

- Eğitim-öğretim yılı başında ve sonunda yapılan mesleki çalışmalar iyi bir planlama ile etkin bir şekilde değerlendirilmeli, öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanarak internet üzerinden interaktif yöntemlerle hizmet içi eğitim almaları sağlanmalı ve öğretmenlerin kendi gelişimlerinden sorumlu olacakları okul temelli bir sistem geliştirilmelidir.
- Öğretmenlerin değişen ve gelişen bilgi teknolojilerini takip edebilmeleri için gerekli tedbirler alınmalı, ihtiyaç analizine dayalı olarak il/ilçe/okul bazında hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmelidir.

Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği başlığı altında ise eğitimde teknoloji kullanımına yönelik kararlar alınmıştır. “Okul binalarının tasarlanmasında teknolojik ve bilişim altyapısı göz önünde bulundurulmalı...” kararı ile sadece öğretmen yetiştirme aşamasında değil, aynı zamanda okullardaki fiziksel şartlar itibariyle de teknolojinin kullanımı üzerinde durulmuştur (MEB, 2010).

MEB 2015-2019 Stratejik Planı'nda, MEB'in bilişim teknolojilerine ilişkin vizyonu *“Eğitim sistemini ileri teknolojilerle kaynaştırmak, yeniliklerle desteklemek, ölçüp değerlendirerek sürekli geliştirmek, bilişim teknolojilerini kullanarak öğrenci merkezli ve proje tabanlı eğitim sağlamak”* olarak ifade edilmiştir. Bu amaçla okullarda bilişim altyapısının güçlendirileceği ve teknolojik olanakların daha verimli şekilde kullanılacağı belirtilmiş, bu alanda hem öğrencilere hem de öğretmenlere yönelik eğitim etkinliklerinin yaygınlaştırılması öngörülmüştür. Planda ayrıca BİT desteği kullanılmak suretiyle eğitimin öğrenci merkezli hale getirilmesi, eğitimde fırsat eşitsizliğinin giderilmesi, okul yönetim süreçlerinin yapılandırılması ve nitelikli eğitim içeriğinin oluşturulmasına yönelik çalışmaların hız kazanacağı belirtilmiştir (MEB, 2015b).

2016 yılında yapılan 19. Millî Eğitim Şûrası kararlarında da teknoloji kavramına yer verilmiştir. Öğretmen Eğitiminde Hizmet Öncesi Eğitimin Niteliği başlığı altında *“Millî Eğitim Bakanlığı'nın FATİH Projesi'yle birlikte okullarda kurduğu/kuracağı teknolojiler öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında kurulmalı ve öğretmen aday adaylarına bu teknolojilere ilişkin temel bilgi ve beceriler kazandırılmalıdır.”* ifadesi yer almaktadır. Ayrıca teknolojinin olumsuz etkilerinin yol açtığı sorunlar ve güvenli internet kullanımı bağlamında *“Cep telefonlarının okulda uygunsuz kullanılmasının önlenmesi amacıyla, bilişim teknolojilerinin etik kullanımı konusunda öğrenci, öğretmen ve velilere dönük eğitim çalışmaları yürütülmelidir.”* ifadesine de yer verilmiştir.

2010 yılında başlatılan FATİH Projesiyle birlikte donanım temininin yanı sıra okullarda internet ve ağ altyapısının güçlendirilmesine ağırlık verilmiş, bunun yanı sıra eğitim içeriğinin geliştirilmesi ve hizmetiçi eğitimin yaygınlaştırılması öngörülmüştür.

2.4.1. FATİH Projesi

FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi, Türkiye'de eğitimin kapsam ve niteliğinin teknoloji desteğiyle güçlendirilmesi ve eğitim çıktılarının geliştirilmesi amacıyla 2010 yılında başlatılan, geniş ölçekli bir kamu BİT projesidir. Proje'nin oluşumu, 9'uncu Kalkınma Planı ve 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi (BTS) ile ortaya konan; BİT'in, eğitim süreçlerinin temel araçlarından biri

olmasını ve eğitimin paydaşlarının bu teknolojilerden etkin şekilde faydalanmasını öngören politika ve eylemlere dayandırılmıştır (MEB, 2015b).

FATİH Projesi eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, okullardaki teknolojik imkânları iyileştirmek ve bilişim teknolojilerinin daha fazla duyuya hitap edecek biçimde derslerde kullanılmasını amaçlamaktadır. Projenin başarı faktörleri beş temel esasa dayandırılmıştır. Bu esaslardan *erişilebilirlik* ile her an her yerden zaman ve araçlardan bağımsız olarak hizmet verebilmek, *verimlilik* faktöründe hedef odaklı daha verimli çalışma ortamları ve gelişim alanları sunabilmek, *eşitlik (fırsat eşitliği)* ile tüm paydaşların en iyi hizmete ulaşabilmesini sağlamak, *ölçülebilirlik* ile gelişimin doğru değerlendirilebilmesi için sürecin ve sonuçların doğru ölçülebilmesini sağlamak ve buna göre düzgün geri bildirim verebilmek, *kalite* faktörü ile de tüm eğitimin kalitesini ölçülebilir şekilde yükseltmek amaçlanmaktadır (MEB, 2019a).

Millî Eğitim Bakanlığı sahipliğinde yürütülen projenin kurgusunda beş ana bileşen belirlenmiştir;

Şekil 2. Eğitimde FATİH Projesinin Ana Bileşenleri

Kaynak: MEB, 2019

Şubat 2012’de pilot çalışmalarına başlanan ve 2017 yılı itibarıyla yaygınlaştırma çalışmalarına devam edilen Proje kapsamında;

- 1) Her okul için; teknik altyapı, bir adet çok fonksiyonlu yazıcı ve yüksek hızlı internet erişimi,
- 2) Her derslik için; etkileşimli tahta, kablolu/kablosuz internet bağlantısı ve sınıf yönetimi teknolojisi,
- 3) Her öğretmen için; tablet bilgisayar, EBA portal ve market hesabı, e-posta ve bulut hesabı, öğrenim yönetim sistemine erişim ve ders notları paylaşım imkânı,
- 4) Her öğrenci için; tablet bilgisayar, EBA portal ve market hesabı, e-posta ve bulut hesabı, dijital kimlik, ödev paylaşım imkânı ve bireysel öğrenim materyallerinin temin edilmesi hedeflenmektedir.

Eğitim kaynaklarının sayısallaştırılmasına ve paylaşımına yönelik çalışmalar FATİH Projesi'nde önemli bir yer tutmaktadır. Bu amaçla, Proje'nin e-içerik bileşeni bünyesinde 2012 yılında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) kullanıma açılmıştır. MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) yönetiminde işletilen ve açıldığı günden bu yana önemli ilerlemeler kaydeden EBA'nın amaçları (MEB, 2016);

- 1) BİT destekli eğitim için ihtiyaç duyulan sayısal içeriğin geliştirilmesi,
- 2) İçeriğe hem okul içinden hem de okul dışından erişimin sağlanması,
- 3) Kullanıcıların içerik üretimine dâhil olması için olanakların sağlanması,
- 4) Eğitimin paydaşlarının içerik aracılığıyla etkileşim kurmasının teşvik edilmesi, olarak tanımlanmıştır.

FATİH Projesi kapsamında 2018 yılı sonu itibarıyla 300.000'i öğretmenlere olmak üzere toplam 1.437.800 adet tablet bilgisayar dağıtılmış; 15.103 okulda 325.883 derslikte ağ altyapısı kurulumu gerçekleştirilmiştir. Aynı yıl itibarıyla yaklaşık 11,6 milyon kayıtlı kullanıcısı bulunan EBA'da; 1.208 adet e-kitap, 91.957 adet görsel, 27.966 adet video, 8.637 adet ses dosyası ve 550 adet e-dergi bulunmaktadır. Zaman içinde önemli boyutta sayısal içeriği kullanıcıların hizmetine açan EBA, 2015 yılından itibaren, içeriğin öğretimle ilişkilendirilmesine yönelik yenilik çalışmalarını hızlandırmıştır. Öte yandan EBA'nın, sürdürülebilir bir içerik ekosistemi yaklaşımına göre tasarlanması ve geliştirilmesine duyulan ihtiyaç devam etmektedir (MEB, 2019b).

2.4.2. Türkçe Öğretim Programlarında Teknoloji

Teknoloji kullanımına yönelik yönergeler Türkçe Öğretim Programlarında da yer verilmiştir. 6, 7 ve 8. Sınıflar için hazırlanan 2006 Türkçe Öğretim Programı incelendiğinde programın genel amaçlar ve temel beceriler bölümünde teknoloji kullanımına yönelik ifadeler yer verilmiştir. Genel amaçlar bölümünde “*Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,*” ifadesi yer almıştır (MEB, 2006). Bu ifadeyle, öğrencilerin sadece bu araçları kullanmakla kalmamaları aynı zamanda bu araçlardan edindikleri bilgilere eleştirel bir bakış açısıyla bakabilmeleri ve edinilen bilgiler konusunda seçici olmaları amaçlanmıştır. Öğrencilerin sekizinci sınıfın sonunda edineceği ve hayat boyunca kullanabileceği temel beceriler bölümünde de “Bilgi teknolojilerini kullanma” becerisine yer verilmiştir. Yine aynı programın öğrenme alanları (dinleme, konuşma, okuma, yazma) içerisinde yer alan kazanımlarda da teknoloji kullanımına dair ifadeler yer verilmiştir. Konuyla ilgili programda yer alan kazanımlar şöyledir:

- Görsel/işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.
- Çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip eder.
- Kaset, CD, film vb. kaynaklardan kişisel arşiv oluşturur.
- Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
- Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.

Programda ders kitaplarında bulunması gereken ana temalar içerisinde “*İletişim, Bilim ve Teknoloji*” temaları yer almıştır. ‘*İletişim*’ temasının alt temaları içerisinde ‘*Bilgi iletişimi ve Kitle iletişim araçları*’na, “*Bilim ve Teknoloji*” temasında da ‘*İletişim araçları, Bilgisayar, Buluşlar, Teknoloji ve hayat*’ alt temalarına yer verilmiştir (MEB, 2006).

1-8. sınıflar için hazırlanan 2015 Türkçe Öğretim Programında programın vizyonu açıklanınca “Bilgi teknolojilerini güvenli bir şekilde kullanarak bilgi edinme, oluşturma ve paylaşma becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmek.” ifadesi yer almıştır.

Yine “Bilgi teknolojilerini kullanma” temel beceriler içerisinde yer almıştır. Programın temel amaçları 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda düzenlenmiş ve “Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerini geliştirmek, çoklu medya ortamlarında aktarılanları sorgulamalarını sağlamak” maddelerine yer verilmiştir. “Bilim ve Teknoloji” teması bu programda da yer almıştır. Programda teknoloji kullanımına katkı sağlayacak kazanımlar şu şekildedir (MEB, 2015a):

- Çoklu medya kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.
- Yazılı kaynaklar veya çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek gerekçeler ve kanıtlar toplar, bunları görüşünü desteklemek için kullanır.
- Yazdıklarını, yazılı/basılı olarak veya imkân ve fırsatlar ölçüsünde çoklu medya ortamlarını kullanarak paylaşır.
- Bir bilgiye veya içeriğe erişmek için basılı ve dijital içeriklerde içindekiler ve sözlük bölümünü kullanmayı bilir.
- Dinlediği/izlediği bir metnin, medya içeriğinin veya sözel sunumun örtülü anlamını belirler.

1-8. sınıflar için hazırlanan 2018 Türkçe Öğretim Programında diğer programlardan farklı olarak Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde yer alan anahtar yetkinliklere yer verilmiştir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde yer alan sekiz anahtar yetkinlik içerisinde “*Dijital yetkinlik*” yer almaktadır.

Programın özel amaçları kapsamında “Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,” yer almıştır. Programın “Öğrenme Öğretme Yaklaşımı” başlığı altında öğrenme öğretme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılması istenmiştir. “Dersin işlenişinde ve uygulamalarda görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, internet, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır. Teknolojik araç ve gereçler kullanılırken gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik göz önüne alınmalı ve internetin güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Dijital kaynakların,

özellikle internetten indirilen materyallerin kullanımında intihal yapılmamalı, etik kurallara ve telif haklarına uyulmalıdır.” bölümü yer almıştır. Bu programda da “*Bilim ve Teknoloji*” temasına yer verilmiştir. Ders kitabında yer alacak metin türleri içerisinde “*Blog ve e-posta*” yer almıştır. Programda dört temel beceriye ait kazanımlar arasında şunlar yer almaktadır (MEB, 2018):

- Kısa ve basit dijital metinlerdeki mesajı kavrar.
- Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.
- Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.
- Medya metinlerini değerlendirir.
- Metinlerin yazılı hâli ile medya sunumlarını karşılaştırır.
- Medya metinlerini analiz eder.

2.5. Türkçe Öğretiminde ve Diğer Alanlarda Teknoloji Kullanımına Yönelik Çalışmaların Değerlendirilmesi

Karasakaloğlu, Saracaloğlu ve Uça'nın (2011) yaptığı *Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Tutumları İle Bilgi Teknolojilerini Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi* adlı çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin teknoloji tutumları ile bilgi teknolojilerini kullanma düzeyleri incelenmiştir. Sonuçta, Türkçe öğretmenlerinin teknolojiye yönelik tutumlarının olumlu ve öğretimde bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Kahraman (2013), *Türkçe Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitim ve Teknolojiye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* adlı tez çalışmasında, Türkçe öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ve teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmanın evrenini, 2011-2012 eğitim-öğretim döneminde Niğde İlinde görev yapan Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği” ve “Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Türkçe öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ve teknolojiye yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür.

Karakaya (2013), FATİH Projesi kapsamında pilot olarak belirlenen okullardaki kimya öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Hem nitel hem nicel verilerin elde edildiği bu çalışmada; nicel verilerin analizinde öğretmenlerin teknolojik yenilikleri çok fazla takip etmedikleri, ayrıca teknolojik pedagojik alan bilgilerinin pek yeterli olmadığı belirlenmiştir. Çalışmanın nitel verilerinde ise; öğretmenlerin sistemi tam olarak çalıştıramama, tabletler nedeniyle öğrencileri derse ilgili hale getirememe, yeterli teknolojik bilgiye sahip olamama gibi sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.

Akman Selçuk'un (2013), FATİH (Fırsatları Arttırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi adlı çalışmasında FATİH Projesi bileşenlerinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. öğretmenlerin FATİH Projesi kapsamında sunulan teknolojilerden en fazla etkileşimli tahta kullanımı ve etkileşimli tahta kullanılan sınıfın yönetimi konusunda kendilerini yeterli hissettikleri, tablet bilgisayar kullanılan sınıfın yönetiminde ise yetersiz hissettikleri ve FATİH Projesinin bileşenleri ile ilgili olarak öğretmenlerin FATİH Projesini olumlu yönde değerlendirdikleri sonucu elde edilmiştir. Öğretmenlerin bu değerlendirmede cinsiyetleri, yaşları, eğitim durumları, hizmet yılları ve branşları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur. FATİH Projesinin, öğrenmeyi arttırması, zaman tasarrufu sağlaması, motivasyonu ve dikkati arttırması, eğitimi ilgi çekici yapması, ders materyali taşıma sorunun kaldırarak zengin öğrenme ortamı sağlaması, öğretimde kolaylık sağlaması, internet bağlantısının tüm sınıflarda olması olumlu değerlendirilirken, FATİH Projesinde tablet bilgisayarlar olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Etkileşimli tahta ve tablet arasında etkileşimin bulunmayışı, e içeriklerin yetersiz oluşu, tabletlerin çeşitli özelliklerinin kısıtlanmış olması, tabletlerde internet bağlantısının olmayışı, tabletlerin öğrenciler tarafından oyun amaçlı kullanılması, ders yönetimini zorlaştırması, tabletlere veri aktarımının olmayışı olumsuz değerlendirmeler olarak belirlenmiştir.

Ertem ve Özen'in (2014) yaptığı çalışmada 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde ekran okumasının anlam kurmaya etkisi araştırılmıştır. Ekran okumanın anlam kurmaya etkisini belirlemek için geleneksel okumaya göre anlam kurma düzeyi karşılaştırılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen geleneksel ortamda ve

bilgisayar ortamında iki tane bilgilendirici ve iki tane hikâye edici metin olmak üzere dört farklı metin kullanılmıştır. Anlam kurma becerisini ölçmek için hazırlanan sorular; metin içi, metin dışı ve metinler arası olmak üzere üç farklı kaynağı içermektedir. Araştırmanın bulgularında metin içi anlam kurma açısından geleneksel okuma yönünde anlamlı bir farklılık çıkarken, metin dışı ve metinler arası anlam kurma yönünden anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca genel anlamda anlam kurma açısından ise geleneksel okuma lehine anlamlı bir farklılık oluşmuştur. Bilgilendirici ve hikâye edici metinlerde ise geleneksel okuma ile ekrandan okuma arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Cücü (2014), yapmış olduğu çalışmasında FATİH Projesi ile ilgili öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin görüşlerini almıştır. Öğretmenlerden alınan görüşlerde öğrencilerin üzerinde projenin olumlu ve olumsuz etkilerinin neler olduğu sorusu da sorulmuştur. Öğretmenler, öğrencilerin güdülenmelerinin ve ders motivasyonlarının artmasının sağlanabilmesi, bilgiye daha hızlı ulaşabilme ve görsel ve işitsel materyalden daha fazla yararlanılabilmesi gibi olumlu gerekçeleri sıralamışlardır. Olumlu gerekçelerin dışında ilgiyi dağıtabilecek çok fazla uyarıcının bulunması yanı sıra ders içinde teknik ve altyapı sorunları yüzünden zaman kaybına sebep olması gibi gerekçelerde projenin öğrenciler açısından olumsuz yansımalarına örnek olarak sıralanmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde ise ders olarak öğrencilere ne kattığı sorulduğunda öğrencilerin genel olarak ders kitaplarını taşımaktan kurtulduklarını ifade etmişlerdir. Bunun dışında ders işlenişine vurgu yapan ve kendi araştırmalarını internet üzerinden yapabildiğini belirten öğrenciler olmuştur.

Altın (2014) yapmış olduğu çalışmasında incelediği araştırmaların sonucunda FATİH projesinin beğenilen ve beğenilmeyen yanlarının olduğu görülmüştür. Projenin beğenilen yanlarına bakıldığında; eğitim-öğretim ortamında etkileşimli tahtanın faydalanılabilir ve derslerin işlenişinde verim alınabilen bir cihaz olduğu, öğrenciler arasında fırsat eşitliğinin sağlandığı, teknolojik cihazların derslerde kullanılması ile birlikte zamandan tasarruf sağlandığı ve z-kitapların tablet PC'lere yüklenmesi ile öğrencilerin kitap-defter taşımak zorunda kalmadığı görülmüştür. Projenin beğenilmeyen yanlarına bakıldığında; projenin birtakım eksikliklerden dolayı doğru şekilde yürümeyebileceği hem etkileşimli tahta hem tablet PC içerisindeki içeriklerin

yeterli ve güncel olmadığı ve teknik arızalarda teknik servisin cihazlara zamanında müdahale etmediği görülmüştür.

Dargut ve Çelik'in (2014) yaptığı *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eğitimde Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri* adlı araştırmada veriler "Teknoloji Tutum Ölçeği" ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Çalışmanın bulgularında, Türkçe Öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutumlarının genel olarak olumlu olduğu, cinsiyet ile tutumlar arasında kadınlar lehine anlamlı bir ilişki olduğu, ancak sınıf düzeyi ve mezun oldukları okul yönünde anlamlı bir ilişki olmadığı anlaşılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda da öğretmen adaylarının en çok öğrenmeyi kolaylaştırdığı için bilgisayar kullanımı yönünde olumlu düşünceye sahip oldukları görülmüştür.

Akın (2015), *Çoklu Ortam Uygulamalarına Dayalı Öğretimin 6. Sınıf Öğrencilerinin Anlama Becerilerine ve Türkçe Dersi Tutumlarına Etkisi* adlı çalışma karma yöntem kullanılarak yapılmıştır. Sonuç olarak çoklu ortam uygulamalarına dayalı öğretim ile ders işlenen deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları ile okuduğunu ve dinlediğini anlamadaki kalıcılık durumu ve Türkçe dersine yönelik tutum seviyelerinin arttığı görülürken, kontrol grubunda anlamlı bir değişime rastlanmamıştır. Deney ve kontrol grup ortalamaları arasındaki fark deney grubu lehine tüm bulgularda istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Deney grubundaki öğrencilerin çoklu ortam uygulamalarına dayalı öğretim ve araçlarından memnun oldukları gözlemlenmiştir.

Şimşek (2015), tez çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Teknolojiye yönelik tutumlar üzerinde cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan lisenin bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Öğretim üyelerinin derste teknoloji kullanım durumlarının, sınıflardaki teknoloji donanımlarının, derslerde internete bağlanma durumlarının teknoloji tutumlarına etki ettiği görülmüştür.

Alabay (2015), tez çalışmasında ortaöğretim öğrenci ve öğretmenlerinin EBA kullanımına ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Öğretmenler tarafından EBA'nın ders işleyiş sürecinde yeterince kullanılmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinde cinsiyet, yaş, mesleki deneyim ve öğrenim durumu

değişkenleri açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır. Buna karşılık öğretmenlerin EBA kullanım düzeyinde branş değişkenine bağlı anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinde FATİH Projesi hakkında yeterli bilgiye sahip olanların lehine anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. EBA'da ders içeriklerinin kendi branşlarında yeterli olduğunu düşünen öğretmenlerin EBA'yı kullanma ortalaması yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin EBA' da öğrendiklerini uygulama imkânı bulduklarını ve öğrenmelerinin kendi kontrollerinde olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin EBA hakkında görüşlerinde cinsiyet, sınıf ve tablet PC kullanma yeterlilikleri açısından anlamlı farklılıklar görülmemiştir.

Tutar'ın (2015), Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Sitesine Yönelik Olarak Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi adlı çalışmada; Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı'na yönelik bakış açılarının ve kullanım durumlarının belirlenmesini ve siteye ilişkin bir değerlendirme yapılmasını amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin EBA ile ilgili yeterli bilgilerinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin EBA'yı sıklıkla kullanmadıkları ancak EBA'nın kullanışlı, etkili ve verimli bir site olduğu düşüncesine sahip oldukları da belirlenmiştir.

Kaya (2017), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenliğe ilişkin öz yeterlik algıları arasındaki ilişki anlamlıdır. Katılımcıların eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumları incelendiğinde ise yaş, görevdeki unvan, mesleki kıdem, bilgisayar sertifikasına sahip olma, ücret memnuniyeti, yöneticilerle olan ilişki değişkenlerin anlamlı olduğu görülürken, cinsiyet, medeni durum değişkenlerin eğitimde teknoloji kullanımı üzerinde anlamlı bir etkisi görülmemiştir.

Aksoy (2017), EBA (Eğitim Bilişim Ağı)'nın Kullanım Amacı, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri adlı çalışmada devlet okullarında görev yapan 164 öğretmenle yarı yapılandırılmış görüşme formunu kullanarak görüşme yapmıştır. Öğretmenler, EBA'yı kullanım amaçlarının öğretim, sınavlara hazırlık, içeriklerden faydalanma ve etkileşim eğlence olduğunu ve EBA'yı sık kullanmadıklarını

belirtmişlerdir. Öğretmenler, EBA kullanımında donanım-altyapı eksikliği ve içeriklerin yetersiz olması gibi sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Görüşmeciler, öğrenci ve öğrenci velilerinin EBA hakkında yeterli bilgilerinin olmadığını ifade ederken meslektaşlarının EBA hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca EBA' nın eğitim öğretim açısından kısmen etkili ve verimli olduğunu ifade etmişlerdir.

İnce (2018), Eğitim Bilişim Ağında (Eba) Yer Alan Soruların Türkçe Öğretim Programıyla Karşılaştırılması adlı çalışmasında EBA genel ağ sitesinde yer alan ortaokul düzeyindeki soruların incelenmesini ve TDÖP (Türkçe Dersi Öğretim Programı) ile uyumluluğunun ortaya konulmasını amaçlamıştır. EBA'da Türkçe dersine ait üniteler ve bu ünitelerin alt başlıklarında yer verilen sorular ele alınmış ve bu sorular TDÖP'teki kazanımlarla karşılaştırılmıştır. Araştırmada EBA'daki çoktan seçmeli soruların hem EBA Ders'te hem de E Kurs'ta yer almasından sınıf seviyeleri için yeterli olduğu TDÖP'te yer verilen kazanımların büyük bir çoğunluğu EBA'da çoktan seçmeli sorularla ölçülmektedir; ancak dinleme/izleme, konuşma öğrenme alanlarında çok az çoktan seçmeli soruya yer verildiği tespit edilmiştir. EBA'daki ünite ve konu başlıklarının TDÖP'e uygun hazırlandığı; başlıklar, alt başlıklar ve bunlara ait ders materyallerinin büyük bir çoğunluğunun TDÖP'te yer verilen kazanımlarda yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Metin (2018), Eğitimde Teknoloji Kullanımı Öğretmen Eğitimi: Bir Durum Çalışması adlı araştırmasında öğretmenlere sunulan teknolojiye yönelik hizmetiçi eğitimlere yönelik öğretmenlerin memnuniyet düzeylerinin, bu eğitimden edindikleri ve eğitim sonunda edindiklerini sınıf içerisine nasıl kullanacaklarının tespit edilmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler; memnuniyet, teknoloji kullanımı için gereklilikler ve yeni öğrenilenler başlıkları altında toplanmış ve katılımcıların demografik bilgileri analiz edilmiştir. Eğitimden genel olarak memnun kalınmıştır, en çok öğrenilenler Microsoft uygulamaları olmuştur ve öğretmenlerin öğrendiklerini sınıf içerisinde kullanabilmeleri için teknik alt yapı çok önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özkan (2019), Etkileşimli Tahtanın Öğretimde Kullanımının Değerlendirilmesi etkileşimli tahtanın öğretimde kullanımını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında etkileşimli tahtanın öğretimde nasıl kullanıldığı, klasik ve etkileşimli tahta

ile ders işleme süreçlerinin karşılaştırılmasını, etkileşimli tahtanın öğretimde kullanımının avantaj ve dezavantajlarını, etkileşimli tahtanın öğretimde daha etkili kullanımına yönelik öneriler ele alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında, etkileşimli tahtanın öğretimde yoğun şekilde kullanıldığı bunun sonucunda etkileşimli tahtanın avantaj ve dezavantaj oluşturduğu durumların iyi bilindiği, etkileşimli tahtanın öğretime büyük fayda sağladığı, öğretmen ve öğrencilerin, etkileşimli tahtanın öğretimde kullanımının bazı eksikleri olmasına rağmen uygulamadan memnun oldukları tespit edilmiştir.

3. BÖLÜM YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma yapılırken nasıl bir yol izlendiği ile ilgili bilgiler sunmak amacıyla araştırmanın hangi araştırma yöntemiyle gerçekleştirildiği, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Teknolojiye dayalı yürütülen Türkçe derslerinin öğretmen ve öğrenci görüşleri bağlamında değerlendirilmesini amaç edinen bu çalışma nitel araştırma yöntemine göre yapılandırılmıştır. Verilerin toplanması ve analiz edilmesinde de yine nitel veri toplama ve analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma *"Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma"* olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek,2016, s. 41). Nitel araştırma *"Varsayımlarla ve bireyler veya grupların bir sosyal ya da insan sorununa atfettikleri anlamlara değinen ve araştırma problemlerinin incelenmesini içeren yorumlayıcı/kuramsal çerçevelerin kullanımı ile başlar"* şeklinde tanımlanmaktadır (Budak, 2016, s.44). Çalışma, nitel araştırma yaklaşımları tasnifinden ilki olan temel nitel araştırmaya göre yapılandırılmıştır. Tüm nitel araştırmalar anlamın nasıl oluşturulduğunu, insanların hayatlarını ve dünyalarını nasıl anlamlandırdıklarını tespit etmeye çalışır. Temel nitel araştırmanın öncelikli amacı bu anlamları açığa çıkarmak ve yorumlamaktır (Merriam, 2013). Bu araştırma temel nitel araştırmaya göre tasarlanmıştır.

Nitel araştırma yönteminde veri toplama aşamasında en çok kullanılan yöntemler; görüşme, gözlem ve doküman incelemedir. Bu yöntemler arasında en sık kullanılanı görüşmedir. Görüşmeden sonra gözlem ve doküman inceleme yaygın olarak kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada veri toplama araçlarından görüşme kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Van ili, İpekyolu ilçesine bağlı 6 ortaokuldaki 12 öğretmen ve bu öğretmenlerin 24 öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde amaca hizmet etmesi bakımından teknolojik İmkânların (İnternet Bağlantısı ve Akıllı Tahta) olduğu okullar seçilmiştir. Okul seçiminde de sosyoekonomik düzeyi farklı olan okullar seçilmiştir. Her bir okuldan 2 Türkçe öğretmeniyle ve her bir öğretmenin ikişer öğrencisiyle görüşme yapılmıştır. Aşağıdaki tablolarda çalışma grubuna dâhil olan öğretmen ve öğrencilere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1. *Çalışma Grubundaki Öğretmelere Ait Kişisel Bilgiler*

		<i>n</i>
Cinsiyet	Kadın	6
	Erkek	6
Yaş aralığı	30 yaş ve altı	5
	31-35 yaş	3
	36-40 yaş	2
	41-45 yaş	
	46 yaş ve üstü	2
Kıdem	0-5 yıl	4
	6-10 yıl	2
	11-15 yıl	2
	16-20 yıl	1
	21 yıl ve üstü	3

Araştırmaya 6'sı kadın, 6'sı erkek olmak üzere 12 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan 12 öğretmenden 5'i 30 yaş ve altındadır. 3 öğretmen 31-35 yaş aralığında, 2 öğretmen 36-40 yaş aralığında ve 2 öğretmen de 46 yaş ve üzerindedir. Kıdemlerine bakıldığı zaman araştırmaya katılan öğretmenlerimizin 4'ü 0-5 yıldır, 2'si 6-10 yıldır, 2'si 11-15 yıldır, 1'i 16-20 yıldır ve 3'ü de 21 yıl ve üzerinde görev yapmaktadır.

Tablo 2. Çalışma Grubundaki Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

		<i>n</i>
Cinsiyet	Kız	14
	Erkek	10
Sınıf düzeyi	5. Sınıf	4
	6. Sınıf	8
	7. Sınıf	8
	8. Sınıf	4
Gün İçerisinde Teknoloji İle Geçirilen Zaman Aralığı	5 Dakika- 30 Dakika	8
	45 Dakika- 60 Dakika	5
	60 Dakika- 120 Dakika	6
	150 Dakika- 240 Dakika	4
Kullanılan teknolojik araçlar	Cep Telefonu	15
	Bilgisayar	9
	Tablet	3
	Diğer	7

Araştırmaya 14'ü kız, 10'u erkek olmak üzere toplam 24 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılan 24 öğrenciden 4'ü 5. sınıf, 8'i 6. sınıf, 8'i 7. sınıf, 4'ü 8. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin gün içerisinde teknoloji ile geçirdikleri zaman aralığına bakıldığında 8 öğrencinin 5 ile 30 dakika arasında, 5 öğrencinin 45 ile 60 dakika arasında, 6 öğrencinin 60 ile 120 dakika arasında, 4 kişinin 150 ile 240 dakika arasında zaman geçirdiği görülmektedir. Öğrencilerin kullandığı teknolojik aletlere bakıldığında ise cep telefonu ile zaman geçiren öğrenci sayısının 15, bilgisayar ile zaman geçiren öğrenci sayısının 9, tabletle zaman geçiren öğrenci sayısının 3 ve diğer teknolojik aletlerle zaman geçiren öğrenci sayısının 7 olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aşamasında, nitel araştırma yönteminin veri toplama araçlarından olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim sürecidir (Stewart ve Cash'tan aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2016). Görüşme öğrenmek için yapılabilecek sistematik bir eylemdir (Merriam, 2013).

Veriler toplanırken öğretmen ve öğrenciler için ayrı ayrı oluşturulmuş yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Oluşturulan görüşme formu için literatürdeki araştırmaların veri toplama araçları taranmıştır (Eyüp, 2012; Balcı, 2013; Akın, 2015; Altın ve Kalelioğlu, 2015; Şimşek, 2015). Literatürden hareketle oluşturulan soru havuzundaki sorular arasından eleme yapılarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme sorularının daha nitelikli ve amaca hizmet edebilir hale gelmesi için Türkçe eğitimi alanındaki dört öğretim üyesinden de uzman görüşü alınmıştır. Soruların anlaşılır olup olmadığını ve araştırmacının amacına hizmet edecek cevapların alınıp alınmadığını tespit etmek için pilot görüşme yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonrasında Öğretmen görüşme formunda 16, öğrenci görüşme formunda 7 soru olmasına karar verilmiştir. Görüşme sorularının görüşme yapılacak bireyler tarafından kolayca algılanabilmesi için anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca görüşme soruları ile görüşme yapılacak kişileri yönlendirmekten kaçınılmış ve sorular mantıklı bir biçimde düzenlenmeye çalışılmıştır. Pilot uygulama sonucunda sorular son şeklini almıştır.

Nitel araştırmada geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller'den aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2016). Verilerin detaylı bir biçimde sunulması ve araştırmayı yapan kişinin sonuçlara nasıl ulaştığını belirtmesi nitel araştırmada geçerliliğin en önemli ölçütlerindedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırmada; alanda geçirilen sürenin fazla olması, ayrıntılı ve yoğun bir betimleme ve araştırma yaparken araştırmacının katılımcılara olan yakınlığı, birlikte çalışmanın değeri ve doğruluğu farklı bir güçtür (Birgin, 2016, s.243).

Nitel araştırmalarda güvenilirlik genellikle veri setlerinin birden fazla kodlayıcının cevaplarındaki kararlılık anlamına gelmektedir. Nitel araştırmada güvenilirliğe ilişkin odak nokta yazıya aktarılmış verilerin analizi için çoklu kodlayıcıların kullanılmasına dayanan *kodlayıcılar arası görüş birliği* olacaktır (Silverman'den aktaran Birgin, 2016, s.243B).

Doğru bilgiye ulaşmada gereken önlemlerin alınması (yani "geçerlik") ve araştırma sürecini ve verileri açık ve ayrıntılı bir biçimde, yani bir başka araştırmacının değerlendirmesine olanak verecek biçimde tanımlanması (yani "güvenirlik"), nitel

araştırmacının karşılaşması gereken önemli beklentilerdir. Geçerliğin, güvenilirliği önemli ölçüde güvence altına aldığı düşünüldüğünde, geçerliğe verilen önem aynı zamanda güvenilirliği sağlamaya yönelik alınmış bir önlem olarak algılanmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu araştırmada geçerliği sağlamak için çalışmaya katılan bireylerden doğru ve gerçek bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Bilgilerin edinilmesi sürecine etki eden görüşme formlarının hazırlanma sürecinde alan uzmanlarından alınan görüşlerle görüşme formları şekillendirilmiş ve böylece doğru bilgilerin toplanabilmesi noktasında oluşabilecek sıkıntılar giderilmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırma sonuçlarının aktarımı sırasında verilen ayrıntılı bilgiler de yine geçerliği artırmak amacıyla sunulmuştur. Güvenirlik ise kodlayıcılar arası görüş birliği ile sağlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada güvenilirliği sağlamak için kodlayıcılar arası güvenirlilik yapılmıştır. Verilerin yüzde 50'lik kısmı araştırmacı ve alan uzmanı tarafından ayrı ayrı kodlanmış daha sonra bir araya getirilerek kodlamalar karşılaştırılmıştır. Tüm kodlarda görüş birliği sağlandıktan sonra araştırmacı analize devam etmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanma aşamasında Van ili İpekyolu ilçesindeki okullara gidilmiştir. Okullardaki araştırmalar yapılmadan önce ilçe milli eğitim müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin ders saatlerine engel olmamak açısından araştırmacı tarafından öğretmenlerle önceden bir planlama yapılmıştır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin müsait olduğu zamanlarda görüşmeler yapılmıştır. Okullara gidilerek öğretmenlerle 20-30 dakika ve öğretmenlerin dersine girdiği öğrencilerle yaklaşık 15-20 dakika görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılacak bireylere araştırmaya yönelik gerekli açıklamalar yapılmış ve görüşmenin ses kayıt cihazı ile kaydedileceği bildirilerek bu konuda onayları alınmıştır.

Araştırmacı tarafından sorular sırayla yöneltilmiş ve soruların sözlü olarak cevaplanması sağlanmıştır. İhtiyaç duyulan noktalarda ek sorularla öğretmen ve öğrencilerden amaca hizmet eden cevaplar alınmaya çalışılmıştır. Görüşmeler okullarda ayrı ayrı zamanlarda araştırmacı tarafından yapılmıştır. Ses kayıtları araştırmacı

tarafından yazılı hale getirilmiştir ve tasnif sürecinde her bir öğretmene ve öğrenciye ayrı bir kod verilmiştir (A1, A2, A3, .../ Ö1, Ö2, Ö3, ...).

3.5. Veri Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde, birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyucunun anlayacağı biçimde düzenlenerek yorumlanır. İçerik analizinde elde edilen veriler kodlanıp temalara ayrıştırılır, kodlar ve temalar düzenlenerek bulgular tanımlanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Öğretmen ve öğrencilerden ses kaydı şeklinde elde edilen veriler yazılı hale getirilmiştir. Verilerin yazılı hallerinden yararlanarak kodlamalar yapılmış ve analiz birimleri oluşturulmuştur. Analiz birimlerinin de ortak olanları birleştirilerek birimlere son hali verilmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin teknolojiyi kullanma durumlarıyla ilgili öz değerlendirmeleri ve teknoloji destekli yürütülen Türkçe derslerinin etkililiğine yönelik değerlendirmeleri analiz edilirken kod ve anahtar sözcükler kullanılmıştır. Örneğin “Teknoloji kullanımına yönelik gelişmeleri takip ediyor musunuz?” sorusuna yönelik evet, hayır ve kısmen olmak üzere kodlar oluşturulmuştur. “Takip etmeye çalışıyorum.” ifadesi anahtar sözcük olarak kabul edilmiş ve kısmen takip ediyorum kodu altında sınıflandırılmıştır. A4’ün “Takip etmeye çalışıyorum.” ve A12’nin “Teknolojiyi takip etmeye çalışıyorum ama yeterince tamamıyla takip ettiğimi söyleyemem.” ifadeleri *kısmen* kodu altında sınıflandırılmış ve “takip etmeye çalışıyorum” ifadesi anahtar sözcük olarak işaretlenmiştir. Bu şekilde yapılan analizler araştırmaya katılan 12 öğretmenden 6’sına ait görüşme formları için araştırmacı tarafından yapılmış ve güvenilirliğinin sağlanması için alanında uzman danışmanı tarafından da ayrı bir biçimde analiz edilmesi sağlanmıştır. Sonuç olarak örtüşen kodlar birleştirilerek ve görüş birliğine varılarak aynı işlem diğer görüşme formları için de yapılmıştır. Sonuçta analizi yapılan veriler bulgular bölümünde yer almıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde çalışmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin derslerinde teknolojiyi kullanma durumlarıyla ilgili öz değerlendirmeleri ve teknoloji destekli yürütülen Türkçe derslerinin etkililiği ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerine ait bulgular yorumlanmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine örnekler verilerek araştırmaya ait veriler aktarılmıştır.

4.1. Türkçe Öğretmenlerinin Derslerinde Teknolojiyi Kullanma Durumlarıyla İlgili Öz Değerlendirmeleri

Teknoloji kavramına ilişkin algılarını ve bu alandaki öz yeterliliklerini belirlemek amacıyla, Türkçe öğretmenlerine çeşitli sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplar aşağıda sunulan tablolarda özetlenmiş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 3. *Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kavramına İlişkin Görüşleri*

Kod	<i>f</i>
Hayatı, öğrenmeyi kolaylaştırma	8
Hayatı olumlu etkileyen unsurlar (Yenilik, zamandan tasarruf, gelişme, yararlı, renklilik, faydalı)	8
Bilimsel çalışmalar sonucu elde edilen veriler	5
Duyu organlarına hitap etme (Görsel, işitsel, dokunma)	2
Bilgiye Hızlı Ulaşma	2

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin teknoloji kavramının tanımına yönelik en çok iki unsur üzerinde durduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çoğu teknolojiyi hayatı ve öğrenmeyi kolaylaştıran ($f=8$) ve hayatı olumlu etkileyen unsur ($f=8$) olarak tanımlamıştır. Beş öğretmen teknolojiyi, bilimsel çalışmalar sonucu elde edilen veriler($f=5$) olarak tanımlamaktadır. Teknolojiyi bilgiye hızlı ulaşma ($f=2$) olarak tanımlayan öğretmenlerin yanı sıra 2 öğretmen de teknolojinin olumsuz etkilerinden yola çıkarak teknoloji tanımını, öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi ($f=2$) üzerinden yapmaktadır. Bir öğretmen de teknoloji tanımını yaparken teknolojinin birçok duyu organına hitap etmesi ($f=2$) üzerinde durmaktadır. Soruyla ilgili öğretmen görüşlerine örnekler şu şekildedir:

A7: “Çoğu zaman hayatımızı kolaylaştıran yapmamız gereken işleri hayatımızda daha kolay yapmamızı sağlayan her türlü gelişmeye teknoloji adını verebiliriz.”

A10: “Teknoloji, insan hayatını kolaylaştıran yeniliklerdir.”

Öğretmenlerden teknoloji kullanımı konusunda kendi yeterlikleriyle ilgili değerlendirme yapmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlere teknoloji yeterliliklerine dair kendilerine 1 ile 5 arasında bir puan vermeleri istenmiştir. Öğretmenlerden dokuzu teknoloji konusundaki yeterliliklerine 3 puan, ikisi 4 puan ve biri 2 puan vermiştir. Konuyla ilgili diğer değerlendirmeler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4. *Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Konusundaki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri*

Kod	n	Neden	f
Yeterli	2	Bilgisayar konusunda üst düzey kullanıcı olma	1
		Akıllı tahtayı kolaylıkla kullanabilme, sorunları çözebilme	1
		Online ders sistemlerini kullanabilme	1
		Derste teknolojik uygulamalardan faydalanma	1
Yetersiz	7	Teknolojik bakımdan eksik hissetme	2
		Teknolojik bilgiyi derse aktarmada zorlanma	1
		Yeni teknolojiler hakkında bilgi sahibi olmama	1
		Materyal üretme konusunda yetersiz hissetme	1
		Donanımla ilgili yetersiz hissetme	1
		Aktif kullanamama	1
		Teknolojinin sosyal medya yönüne odaklanma	1
Kısmen	3	Lisans eğitiminin yetersizliği	1
		Hızlı olamama	1
		Teknolojik bakımdan eksik hissetme	2
		Çok aktif olmama	1
		Orta düzeyde bir kullanıcı	1
Yeterli	3	Okulda derslerimi yönetecek kadar yeterli olma	1
		Program hazırlama konularında yetersizlik	1
		Teknolojik araçları yeteri kadar verimli kullanamama	1

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda yaptıkları öz değerlendirme; kendini yeterli ($n=2$) görenler, kısmen ($n=3$) yeterli görenler ve yetersiz ($n=7$) görenler şeklindedir. Teknoloji kullanımı konusunda öğretmenlerin yaptıkları öz değerlendirme de 12 öğretmenden sadece ikisinin kendini teknoloji kullanma konusunda yeterli gördüğü tespit edilmektedir. Kendini yeterli gören öğretmenlerden de sadece biri üst düzey bir bilgisayar kullanıcısı olduğunu ve akıllı tahtada donanım dâhil problemleri kendi başına çözebildiğini ifade etmiştir. Kendini

yetersiz hisseden ve kısmen yeterli hisseden öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında bildiklerini aktarma da ve bilgiyi uygulamaya dönüştürmede sıkıntı yaşadıkları görülmektedir.

Teknoloji kullanımı konusunda kendini yeterli gören A9'un görüşü şu şekildedir: *“Akıllı tahtayı çok kolaylıkla kullanabildim her şeyini donanım problemi olduğunda kendim rahatlıkla çözebildim. Bu yüzden teknoloji kullanımında kendimi iyi görüyorum.”*

Konuyla ilgili diğer öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

A10: *“Eğitimde teknoloji kullanırken çok da yeterli olduğumu söyleyemem. Teknolojiden yararlanırken hızlı olmak konusunda sıkıntılarımız var.”*

A6: *“Okulda derslerimi işlerken yararlanacağım kadar biliyorum diyelim. Onun dışında çok ileri düzeyde program hazırlama falan bu konularda yetersizim.”*

Öğretmenlerden teknoloji kullanımı konusundaki gelişmeleri takip etmeye yönelik görüşlerini belirtmelerine yönelik soru sorulmuştur. Takip etmeye yönelik görüşler ve takip edilen teknolojik gelişmelere dair yapılan açıklamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5. Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Konusundaki Gelişmeleri Takip Etmeye Yönelik Görüşleri

Kod	n	Takip Edilen Hususlar	f
Evet	6	İlgi ve ihtiyaçlara göre	2
		Eğitim ortamında kullanılacak olanlar	2
		Gelişmelerden haberdar olma	1
Hayır	1		
Kısmen	2		

Tablo 5 incelendiğinde görüşme yapılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ($n=6$) teknolojik gelişmeleri takip ettiği görülmektedir. Teknolojik gelişmeleri takip edenlerin büyük çoğunluğu da sadece ihtiyaçlarına yönelik olanları takip ettiğini söylemektedir. Bir öğretmenin teknolojik gelişmeleri takip etmediği ve iki öğretmenin de kısmen teknolojik gelişmeleri takip ettiği görülmektedir. Gelişmeleri takip etmediğini ve kısmen takip ettiğini söyleyen öğretmenler herhangi bir gerekçe

sunmamaktadır. Takip eden öğretmenler; ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olan gelişmeleri ($f=2$), eğitim ortamında kullanılacak olanları ($f=2$) ve gelişmelerden haberdar olmak için ($f=1$) takip ettiğini belirtmektedir.

Teknoloji konusundaki gelişmeleri takip ettiğini söyleyen A1'in görüşleri şu şekildedir: “İhtiyaçlarıma hitap eden gelişmeleri takip ediyorum. Ama ihtiyacım olmayan bir alandaki gelişmeleri takip etmiyorum.”

A11 ise konuyla ilgili şu görüşü sunmuştur: “Evet. Genellikle eğitime yönelik gelişmeleri takip ediyorum.”

Öğretmenlere Türkçe derslerinde teknolojiyi etkin kullanma konusundaki görüşleri sorulmuştur. Verilen cevaplar aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 6. *Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Derslerinde Teknolojiyi Etkin Kullanma Konusunda Görüşleri*

Kod	n	Gerekeçe	f
Etkin Kullanan	6	Soyut olan kavramları somutlaştırmak	3
		Akıllı tahtayı aktif bir şekilde kullanabilme	1
		Öğrencinin teknolojik imkânı olmayınca derste daha fazla kullanma	1
		Kısa sürede daha çok bilgi aktarabilme	1
		Öğrenciyi aktif kılma	1
		Pekiştirme amacıyla teknolojiden yararlanma	1
		Birçok duyuya hitap etme	1
		Derse takviye yapma	1
		Görselleştirme	1
		Etkin Kullanmayan	4
Kendini tam olarak yeterli görmeme	1		
Kısmen Etkin Kullanan	2	Zaman zaman kullanma	1
		Yeni materyal üretmede yetersizlik	1

Tablo 6 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin yarısının ($n=6$) teknolojiyi derslerinde etkin olarak kullandığı görülmektedir. Teknolojiyi derslerinde etkin olarak kullanan öğretmenlerin gerekçelerine bakıldığında en çok *soyut olanları somutlaştırma* ($f=3$) gerekçesiyle teknolojiyi derslerinde kullandıklarını ifade etmektedirler. Etkili kullanmayanların ($f=3$) kendilerini yeterli görmediklerini ve daha çok kitaba dayalı ders yürüttüklerini söylemektedirler. Kısmen etkin kullananların ($f=2$) da materyal üretmede yetersiz hissettiklerini ve teknoloji kullanımında çok aktif olmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda yer almaktadır.

Derslerinde teknolojiyi aktif olarak kullandığını ifade eden A3'ün konuyla ilgili gerekçesi şöyledir: *“Türkçe derslerinde etkili olarak kullanıyorum. Derslerimde anlattıklarımı somutlaştırmak için kullanıyorum.”*

Kitaba dayalı ders yürütmenin daha verimli olduğunu ifade eden A7 şöyle demiştir: *“Kitaptan öğrenilenin daha kalıcı olduğunu düşündüğüm için çok böyle ağırlık vermiyorum akıllı tahtaya.”*

Derse yönelik materyal üretmede sorun yaşayan A5'in konuya yönelik görüşü şu şekildedir: *“Akıllı tahtayı aktif kullanıyorum video izletme bir soru çözmedir bu tür aktiviteleri çok yapıyorum ancak yeni bir materyal üretme konusunda uygulamaya dökemiyorum bu konuda yetersizlik yaşıyorum.”*

Görüşme yapılan öğretmenlere öğrencilerle teknoloji destekli çalışmalar yapmakta zorlanıp zorlanmadıkları sorulmuştur. Öğretmenlerden alınan görüşler aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 7. *Türkçe Öğretmenlerinin Öğrencilerle Okula Yönelik Teknoloji Destekli Çalışmalar Yapma Konusundaki Görüşleri*

Kod	Alt Kod	n	Gerekeç	f
Okul	Evet	2	Öğrencilerin teknolojik donanımlarının olmaması	1
	Hayır	9	Teknolojik imkânların varlığı	4
			Öğrencilerin teknolojiye ilgisi	3
	Kısmen	1	Ailelerin çocukları teknolojiden uzak tutmaya çalışması	1

Tablo 7’de okulda yapılan teknoloji destekli çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ($n=9$) herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını görülmektedir. Okullarda teknolojik imkânların varlığı ve öğrencilerin teknolojiye karşı ilgi duymaları öğretmenlerin büyük çoğunluğunun okullarda teknoloji destekli çalışmalar yürütmesine olumlu yönde etki etmektedir. Bunu aksi yönde görüş belirten öğretmenler de bulunmaktadır.

Okula yönelik teknoloji kullanımına yönelik görüşlere örnekler:

Okul ortamında teknoloji destekli çalışmalar yürütme konusunda zorluk yaşamadıklarını belirten A3 ve A7'nin yorumlarına aşağıda yer verilmiştir:

A3: “Öğrencilerle okul ortamındaki uygulamalarda herhangi bir zorluk yaşamıyorum.”

A7: “Zorlanıyorum çünkü öğrenciler de bu konuda yeterli değil.”

Tablo 8. *Türkçe Öğretmenlerinin Öğrencilerle Evde Teknolojik Destekli Çalışmalar Yapma Konusundaki Görüşleri*

Kod	Alt Kod	n	Gerekçe	f
Ev	Evet Zorlanıyorum	8	İmkân yetersizliği	4
			İnternetin olmaması	4
			Bilgisayarın olmaması	4
			EBA'dan ödev gönderememe	2
	Hayır Zorlanmıyorum	3	Öğrencilerin yeterli olması	1
			Öğrencilerin ilgili olması	1
Kısmen Zorlanıyorum	1	Ailelerin çocukları teknolojiden uzak tutmaya çalışması	1	

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ($n=8$) öğrencilere teknolojik imkânların kullanılmasına yönelik ev ödevleri veremediği görülmektedir. *Öğrencilerin evlerinde teknolojik imkânlara sahip olamamaları* bu durma neden olmaktadır. Öğrencilere ev ödevi vermekte kısmen zorlandığını söyleyen A5'te *ailelerin öğrencileri teknolojiden uzak tutmaya çalıştıkları* için böyle bir problem yaşadığını dile getirmektedir. Öğrencilerle evde verilen teknoloji destekli yapılması gereken ödevlerde zorlanmadıklarını söyleyen öğretmenlerin ($f=3$) de *öğrencilerin ilgili olmalarını* gerekçe olarak sundukları görülmektedir.

Evde teknoloji kullanımına yönelik görüşlere örnekler:

A1: “İmkân bulma konusunda sıkıntı yaşıyorlar. Mesela evde araştırma yapın deyince onda sıkıntı yaşıyorum.”

A6: “Çünkü öğrenciler teknolojide bizden daha iyi.”

A5: “6. Sınıflarda teknoloji destekli çalışmalarını çok yapamıyorum çünkü aileler çocuklarını teknolojiden biraz uzaklaştırmaya çalışıyor.”

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin almış oldukları hizmetiçi eğitimler ve bu eğitimlerin derslerinde teknoloji kullanımını nasıl etkilediğine yönelik görüşler yer almaktadır.

Tablo 9. *Türkçe Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitimlere Yönelik Görüşleri ve Bu Eğitimlerin Derlerde Teknolojiyi Kullanmaya Yönelik Etkilerine Dair Görüşler*

Hizmetiçi Eğitim	n	Aldıkları Eğitim	f	Görüş	Katkısı ve niteliği	f
Evet	8	FATİH Projesi	6	Olumlu	Akıllı tahta kullanma	1
					Materyal geliştirme	1
					Bilgiye hızlı ulaşma	1
					Bilgiyi aktif kılmaya yönelikti	1
					Derse hazırlık yaparak gelme	1
					Kendi alanımızla ilgili bir şey hazırlama konusunda katkısı oldu	1
			2	Olumsuz	Teoriye dayalıydı	1
					Eğitim verilirken bölgesel şartların dikkate alınmaması	1
					Eğitimin ve teknolojik imkânların aynı anda verilmemesi	2
					Basit kullanımla ilgili olması	1
Antropi Teach	2	Olumlu	1	Olumsuz	Etkin kullanılamaması	1
				Olumlu	İçerik hazırlama konusunda faydalı olma	1
EBA ile ilgili	1	1	1	Olumsuz	Eğitimi kısıtlı bir zamanda alınması	1
				Olumlu	Ücretli öğretmen olması	1
Hayır	4				Eğitimin verilebilmesi için yeterli sayıda öğretmen bulunmaması	1

Tablo 9 incelendiğinde görüşme yapılan öğretmenlerden 4'ü hariç diğerlerinin teknoloji kullanımına yönelik MEB tarafından düzenlenen hizmetiçi eğitimi aldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin genelde FATİH Projesine yönelik eğitimler aldıkları ($f=6$) görülmektedir. FATİH Projesi özelinde de Antropi Teach ve EBA' ya yönelik eğitimler aldıklarını belirtmektedirler. Alınan hizmetiçi eğitimlere yönelik olumlu yönde görüş bildiren öğretmenlerin daha çok materyal ihtiyacını karşılama noktasında teknolojik ihtiyaçlardan yararlandıkları tablo incelendiğinde görülmektedir. Olumsuz yönde görüş bildiren öğretmenlerin de büyük oranda verilen eğitimin bölgesel şartlar dikkate alınmadan verilmesi yönünden sıkıntı yaşadıklarını dile getirdikleri görülmektedir. Bunun dışında verilen eğitimle teknolojik imkânların eş zamanlı bir biçimde sunulmaması da öğretmenlerin yakındığı bir diğer durumdur.

Hizmetiçi eğitimlerin kendisine yararlı olduğunu düşünen A11 konuyla ilgili *“Etkileri oldu en azından kendimiz kendi alanımızla ilgili bir şeyler hazırlayacağımız zaman yeni kaynaklar yeni projeler nasıl olur bunları takip etme imkânımız da oldu nasıl hazırlayacağımızı da öğrendik.”* Şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Konuyla ilgili diğer öğretmenlerin görüşlerine örnekler aşağıdaki şekildedir.

A1: “Katkıları oldu bir kere akıllı tahtayı kullanma bakımından kesinlikle bilgi sahibi olduk nasıl kullanmamız gerektiğini biliyoruz.”

A2: “FATİH Projesi kapsamında akıllı tahtayı biz kullanmaya başladık bir yıl geçti. Biz bu bir yıllık süre zarfında biraz daha deneme yanılma yoluyla ya da kendi imkânlarımızla öğrendik bir yıl sonra bizi hizmetiçi eğitime tabi tuttular gecikmiş bir eğitimdi.”

Araştırmaya katılan öğretmenlere Türkçe Öğretim Programında yer alan teknoloji kullanımına dair hedeflerden haberdar olup olmadıklarını sorulmuştur. Alınan cevaplar aşağıdaki gibidir.

Tablo 10. Türkçe Öğretim Programında Yer Alan Teknoloji Kullanımına Dair Hedeflerden Haberdar Olmaya Yönelik Görüşler

Programda Yer Alan İfade	f
Genel Ağ	12
Akıllı tahta	10
EBA	10
Slayt	7
Bilgisayar	4
Çoklu Medya	3
İntihal/Etik	2
Görsel İletişim Araçları	1

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin tamamının programda belirtilen hedeflerden en az birinden haberdar olduğu görülmektedir. Genel ağ kullanımı ($f=12$), akıllı tahta kullanımı ($f=11$) ve EBA ($f=10$) programda belirtilen ve öğretmenler tarafından en çok bilinen hedeflerdendir.

Konuyla ilgili öğretmenlerden alınan örneklere aşağıda yer verilmektedir.

A12: “Etkileşimli tahtayı sürekli zaten kullanıyoruz. Genel ağ, EBA. Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde etkinliklerde güvenli internet kullanımına yönelik etkinlikler var zaten. Sonu gov ya da edu uzantılı sitelerin kullanımı etkinliklerde yer alıyor.”

A9: “Güvenli siteler güvensiz siteler, güvenli içerikler güvensiz içerikler var. Özellikle öğrencilere söylüyorum bazı sitelerin güvenli olmadığını. Bilgilerin teyit edilmediğini, bu konuda özellikle üniversite araştırmalarını dikkate almalarını eğer

alamazlarsa gelip bize sormalarını söylüyorum. Çünkü araştırma ödevleri veriyorum çocuklara bu araştırma ödevleri sadece Türkçe dersiyle ilgili değil öğretimin yanı sıra çocukları aynı zamanda eğitiyoruz.”

Öğretmenlere öğretimde kullanılan teknolojik projelerin hangilerinden haberdar oldukları sorulmuştur. Verilen cevaplar aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 11. *Öğretimde Haberdar Olunan ve Kullanılan Teknolojik Projeler ve Bunların Hangilerinin Ders İşleme Sürecinde Kullanıldığına Dair Görüşler*

Haberdar Olunanlar	f	Derste Kullanılanlar	f
FATİH Projesi	11	EBA	11
EBA	12	FATİH Projesi	10
Vitamin	4	Özel Yayınevleri	4
Özel Yayınevleri	4	Vitamin	3
Morpa Kampüs	3	Okulistik	2
Okulistik	2	Morpa Kampüs	2
Khan Org	1	Khan Org	1

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin tamamı eğitimde MEB tarafından oluşturulan projelerden (FATİH projesi ve bunun kapsamında EBA) haberdar olduklarını belirtmektedir. Bu projelerin öğretmenlerin tamamına yakını tarafından ders işleyiş sürecinde kullanıldığı da görülmektedir. Bunların yanı sıra özel yayınevleri tarafından hazırlanan sitelerden ve eğitim materyali hazırlamaya yönelik oluşturulan sitelerden de yaralandıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin soruya yönelik verdikleri cevaplara örnekler şu şekildedir:

A10: *“EBA’ dan FATİH projesinden haberdarım akıllı tahtada ders işleyiş sürecinde kullanıyorum, kolaylık sağlıyor.”*

A6: *“EBA, FATİH Projesi. EBA’yı kullanıyorum.”*

4.2. Teknoloji Destekli Yürütülen Türkçe Derslerinin Etkililiği ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlere teknolojik yeterliliklerine dair sorular sorulduktan sonra teknoloji destekli yürütülen Türkçe derslerinin etkililiğine dair görüşleri de alınmıştır. Teknoloji kullanılarak işlenen Türkçe derslerinin etkililiğine dair görüşler aşağıdaki bölümde yer almaktadır.

Tablo 12. *Türkçe Öğretmenlerinin Derste Teknoloji Kullanımının Kendilerine Etkisini Değerlendirmelerine Yönelik Görüşleri*

Kod	f
Öğretimi kolaylaştırma	8
Alanında kendini yenileme	2
Zamandan tasarrufu sağlama	2
Sınıf hâkimiyetini kolaylaştırma	1
Geniş kitlelere bilgi sunma	1
Motivasyonu artırma	1
Mesleki doyum sağlama	1
Öğretim sürecini zenginleştirme	1

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun teknoloji kullanımının Türkçe öğretiminde *öğretme sürecini kolaylaştırdığına* ($f=8$) dair görüş belirttiğini görüyoruz. Teknolojinin *zaman tasarrufu sağlaması* ($f=2$) da Türkçe derslerinde teknolojinin etkililiğine dair görüşler arasındadır. İki öğretmenimiz de teknolojiye dayalı dersler yürütmenin *alanında kendini yenilemeye* ($f=2$) yardımcı olduğunu söylemektedir. *Sınıf hâkimiyetini kolaylaştırması* ($f=1$), *geniş kitlelere bilgi sunma* ($f=1$), *motivasyonu artırma* ($f=1$), *mesleki doyum sağlama* ($f=1$) ve *öğretim sürecini zenginleştirme* ($f=1$) de öğretmenler tarafından sunulan görüşlerdendir.

Öğretmenlerin konuya yönelik görüşlerine aşağıda örnek cümlelerle yer verilmektedir.

A4: “*Öğrenci adaptasyonunu daha kolay sağlıyorum.*”

Teknoloji destekli ders yürütürken daha yüksek verim elde ettiğini belirten A9’un konuyla ilgili görüşü şu şekildedir: “*Sınıflarda edatlar konusunda gibi edatını anlatınca akıllı tahtayı kullandığım zaman öğrencileri sürece kattığım için öğrenciler sınavlarda deneme sınavlarında daha yüksek verimler elde ediyor. Bende mesleki doyum sağlıyor.*”

Öğretmenlerden teknolojiye dair yürütülen Türkçe derslerinin etkililiğini öğrenciler açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Öğretmenlerden alınan cevaplar aşağıdaki gibidir.

Tablo 13. *Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımını Ders Süreci Açısından Değerlendirmelerine Yönelik Görüşleri*

Kod	f
Birden fazla duyu organına hitap etme	6
Dikkat çekme	5
Kalıcı öğrenme	5
Öğrenciyi motive etme	4
Öğrenciyi aktifleştirme	4
Somutlaştırma	3
Etkililik	3
Tekrar yapabilme	2
Öğrencinin hoşuna gitmesi	3
Öğrenmeyi kolaylaştırma	3
Faydalı	2
Hızlı geri dönüt	2
Zamandan tasarruf	2
Daha çok öğrenciye ulaşma imkânı	1
Öğrenciler için ek öğrenme kaynağı	1
Çoklu öğrenme ortamı	1
Düşünmeye yönlendirme	1
Öğretmenin doğru model olması	1

Tablo 13'te görüldüğü üzere, teknolojiye dayalı yürütülen Türkçe dersleri öğrenciler açısından değerlendirildiğinde öğretmenlerin en çok, birden fazla duyuya hitap etmesi ($f=6$) üzerinde durdukları görülmektedir. Dikkat çekme ($f=5$) ve kalıcı öğrenme ($f=5$) de öğretmenler tarafından dile getirilen diğer etkilerdendir. Teknoloji kullanımının; öğrenciyi aktifleştirdiğini ($f=4$), etkili ($f=3$) olduğunu, öğrencilerin öğrendiklerini somutlaştırdığını ($f=3$), öğrencilerin hoşuna gittiğini ($f=3$), öğrenmeyi kolaylaştırdığını ($f=3$) söylemektedirler. Öğrencilerin öğrenmelerinde tekrar ($f=2$) etmelerini sağlaması, faydalı olması ($f=2$) ve hızlı geri dönüt ($f=2$) sağlaması üzerinde de durulmaktadır. Ayrıca düşünmeye yönlendirme ($f=1$), öğretmenin doğru model olması ($f=1$), daha çok öğrenciye ulaşma imkânı ($f=1$), hızlı geri dönüt ($f=1$), öğrenciler için ek öğrenme kaynağı ($f=1$), çoklu öğrenme ortamı ($f=1$), zamandan tasarruf ($f=1$) konularında da öğrenciler üzerinde etkili olduğu üzerinde durulmaktadır.

Teknolojik gereçlerin birçok duyuya hitap ettiğini söyleyen A1 konuyla ilgili “Birçok duyu organına hitap ediyor. Çok dikkatli bakıyorlar. Bir de çizgiye/ animasyona dayalı şeyler daha çok dikkatlerini çekiyor. Düşünüyorlar, tekrar ediyorlar.” Şeklinde görüş sunmuştur.

Konuya diğer öğretmenlerle yapılan görüşmelere yönelik ifadeler de şöyledir:

A6: “Öğrenciler aktif olarak derse katılmış oluyor. Görsellik yönünden öğrenciler çok daha etkilenebiliyor. Derste daha iyi motive olabiliyor.”

A2: “Biz öğrenciler için rol modeliz, teknolojiyi doğru bir şekilde kullandığımız zaman, bu çocuklara yansıtacaktır.”

Öğretmenlerimizden teknolojiye dair dersleri kendileri ve öğrencileri açısından değerlendirmelerini istedikten sonra ders süreci açısından değerlendirmeleri de istenmiştir. Yapılan görüşme sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 14. *Türkçe Öğretmenlerinin Derslerde Teknoloji Kullanımını Öğrenciler Açısından Değerlendirmelerine Yönelik Görüşleri*

Kod	f
Zaman tasarrufu	10
Ders süresinin aktif olması	3
Etkili ders	2
Derslerin daha eğlenceli olması	2
Derse katılım artıyor	2
Ekonomiklik	1
Kâğıt tasarrufu	1
Bilginin kalıcılığı	1
Somutlaştırma	1
Öğretmen-öğrenci aktif	1
Planlılık	1

Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerin teknolojinin ders sürecine etkileriyle ilgili en çok zamandan tasarruf ($f=10$) konusu üzerinde durdukları görülmektedir. Ders süresinin daha aktif ($f=3$) ve eğlenceli ($f=2$) bir biçimde geçtiği de belirtilmektedir. Ayrıca teknolojiye dayalı yürütülen ders sürecinde öğrencilerin derse katılımının arttığı ($f=3$)da görülmektedir.

Konuyla ilgili öğretmen görüşleri şu şekildedir:

A10: “Zamanı etkili kullanma dışında kâğıt israfından bizi kurtarmış oluyor.”

A5: “Daha aktif oluyoruz derslerde bilginin kalıcı olmasını ve somutlaştırmaya sağlıyor daha fazla sayıda soruyu daha kısa sürede çöze biliyoruz eksiklerimizi anında görebiliyoruz.”

Görüşme yapılan öğretmenlere öğrencilerin teknoloji kullanımı hususunda taleplerinin olup olmadığını ve varsa bu taleplerin neler olduğu sorulmuştur. Öğretmenlerden alınan cevaplar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 15. *Dersleri Teknolojiye Dayalı Yürütme Hususunda Öğrencilerin Taleplerine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri*

Kod	n	Talepleri	f	Örnekler	f
Evet	10	Akıllı tahta	7	Film izleme	6
				EBA	2
				Oyun oynama	2
Hayır	2				
Kısmen					

Tablo 15 incelendiğinde öğrencilerin büyük oranda teknolojiye dayalı ders işleyelim talebinde ($n=10$) buldukları görülmektedir. Sadece 2 öğretmen öğrencilerinin teknolojiye dayalı ders yürütme konusunda herhangi bir istekte bulunmadıklarını ($n=2$) söylemişlerdir. Derste teknoloji kullanımını isteyen öğrencilerin de büyük çoğunluğunun bu taleplerinin film izleme ($f=6$) isteği gibi ders dışı istekler olduğu görülmektedir. Bunu yanı sıra derse yönelik akıllı tahtadan oyun oynama ($f=2$) taleplerinin olduğu da görülmektedir. Öğretmenlerin 2’si öğrencilerinin EBA’yı açalım ($f=2$) yönünde talepte bulduklarını belirtmektedir.

Konuyla ilgili öğretmen görüşme formundan alınan örnekler aşağıdaki gibidir:

A3: “Yazma işlemi uzun sürerse öğretmenim bize film açar mısınız ya da bize çizgi film açar mısınız şeklinde istekleri oluyor.”

A7: “Akıllı tahtadan oyun oynayalım veya film izleyelim eğlenirken öğrenelim.”

A5: “Öğrenciler genellikle seviyorlar mesela sınıfa girer girmez hepsi birden öğretmenim EBA’yı açalım diyorlar.”

EBA’dan ve özel kurumların ders içeriklerinden yararlanan öğretmenler bu ders içeriklerinin uygunluğunu ve işlevselliğini değerlendirmişlerdir. Öğretmenlerin değerlendirmeleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 16. Öğretmenlerin Türkçe Dersine Yönelik EBA ve Özel Kurumlar Tarafından Hazırlanan Ders İçeriklerine Dair Görüşleri

Uygun-İşlevsel	n	Neden	f
Uygun	6	Öğrenciye ve öğretmene katkı sağlama	1
		İçeriklerin doğruluğu sunması	1
		Yeterli veri sunuyor	1
		Yaşlarına seviyelerine, bilişsel düzeylerine uygun	1
Uygun Değil			
Kısmen Uygun	6	Akademik kontrolden geçmeme	2
		Doğruluğun kontrol edilmemesi	2
		İşlevselliğini artırmak için çalışılmalı	1

Tablo 16 incelendiğinde öğretmenlerin tamamının EBA'daki içeriklerden ve özel kurumlar tarafından hazırlanan ders içeriklerinden faydalandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin 6'sı bu içerikleri uygun ve işlevsel olarak görürken 6'sı da kısmen uygun ve işlevsel olarak gördüklerini söylemektedir.

İçeriklerin uygun olduğunu düşünen A11'in konuyla ilgili değerlendirmesi şöyledir: *“Ben uygun olduğunu düşünüyorum. Hem yaşlarına, seviyelerine, bilişsel düzeylerine uygun oluyor. Uygun olmayan bir içerik görmedim.”*

İçeriklerin denetimden geçmesi gerektiğini söyleyen A4 ise konuyla ilgili şu şekilde düşünmektedir: *“Uygun olduğunu düşünüyorum. İşlevsel ama işlevselliğini artırmak için bence derse giren öğretmenlerle iletişime geçilmesi gerektiğini düşünüyorum içeriği hazırlayan kişilerin.”*

A2 de içeriklerin kontrolü konusunda profesyonel bir kadro oluşturulması gerektiğini ifade eden görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“EBA'daki birçok içerik derslerimizde kullanmaya uygun fakat EBA'da içerik yüklediğimiz esnada herhangi bir denetleme den uzak dolayısıyla orada olan bilgilerin hatalı olduğunu görüyorum. Maalesef öyle hatalar öyle yanlışlar görüyorum ki ilköğretim dördüncü 5. Sınıf öğrencilerinin dahi yaptığında bu da yapılır mı dediğimiz hataları rastlıyoruz. Belki bu konuyla ilgili profesyonel bir kadro oluşturulabilir bu daha iyi olacaktır.”*

Teknolojiye dayalı yürütülen Türkçe derslerinin temel dil becerileri üzerindeki etkisini ve en çok hangi beceriye katkı sağladığına dair öğretmenlerden almış olduğumuz görüşler aşağıda sunulmuştur.

Teknolojinin temel dil becerilerini edindirme sürecinde öğretime katkılarına dair görüşleri alınan öğretmenlere, teknolojinin bu becerilerden en çok hangisine katkı sağladığı da sorulmuştur. Görüşme yapılan öğretmenlerden 9'u teknolojinin en çok dinleme becerisine katkı sağladığını söylemiştir. Öğretmenlerden 2'si okuma becerisine en çok katkı sağladığını söylerken 1'i de teknolojinin en çok konuşma becerisine katkı sağladığını söylemektedir. Yazma becerisi ise öğretmenler tarafından dile getirilmemiştir. Bu konudaki tüm görüşler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 17. *Teknolojinin Temel Dil Becerilerini Edindirme Sürecinde Öğretime Katkılarına Dair Görüşler*

Beceri		f	
Konuşma	Katkısı		
	Türkçeyi doğru ve etkili kullanmaya katkı sağlama	4	
	Standart dili kullanmaya yardımcı	4	
	Empati kurarak konuşmalarına katkı sağlama	1	
	Öğrenciyi derse katma, cesaretlendirme	1	
	Konuşma kurallarını izletme	1	
	Olumsuz Etkisi		
	Teknolojik imkânları aşırı kullanmanın konuşma becerisini yok etmesi	2	
	Yazma	Katkısı	
		Akıllı tahtadaki metinlerin yazmaya örnek olması	2
Noktalama işaretleri ve yazım kurallarının öğretiminde katkısı var		2	
Planlı yazmada etkili olma		1	
Olumsuz etkisi		6	
Katkısı			
Örnek okumalar dinletme	2		
Görsel okumaya katkı sağlama	1		
Hızlı okumaya katkı sağlama	1		
Daha çok metne ulaşma imkânı	1		
Ekran okumayı kolaylaştırma	1		
Sesli okuma yaptıklarında ekrandan okuyunca elle takip etmeden okuma	1		
Akıllı tahtadan okumayı sevme	1		
Okuma ortamına farklı etkenler katabilme	1		
Anlamada etkili olma	1		
Okuma	Olumsuz etkisi		
	Teknolojiyle bilgiye kolay ulaşmanın okumadan soğutması	1	
	Renkli görseller kitaptan, okumadan soğutuyor	1	
	Öğrenciyi kitaptan uzaklaştırma	1	
	Gözleri yorma	1	
	Daha kısa okumalar	1	
	Katkısı		
	Dikkat çekme, etkilenme	3	
Farklı okuyucular görme	2		
Teknolojinin çocuğun ilgisini canlı tutması	2		
Konuyu daha somut hale getirme	2		
Dinleme	Dinleme metinlerinin etkili olmasını sağlama	1	
	Dinleme ve izleme becerilerini aktif bir biçimde kullanılmasını sağlama	1	
	Daha etkili ve anlayarak dinliyorlar	1	
	Farklı değişkenleri dinleme sürecine katma	1	

Tablo 17 incelendiğinde konuşma becerisine bakıldığında öğretmenlerimiz tarafından en çok *Türkçeyi doğru ve etkili kullanmaya katkısı* ($f=4$) söylenmektedir. Konuşma becerisine olumsuz yönde etkilerinde ise bazı öğretmenlerimiz tarafından *teknolojinin fazla kullanımının konuşma becerisini yok ettiği* ($f=2$) belirtilmektedir.

Yazma becerisine bakıldığında akıllı tahtada öğrencilere sunulan metinlerin örnek teşkil ettiği ($f=2$) ve noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının kullanımına katkı sağladığı ($f=2$) söylenmektedir. Bazı öğretmenlerimiz de teknolojinin kullanımının yazma becerisine olumsuz etkisi olduğunu ($f=6$) söylemekte ancak bu olumsuzluklara yönelik görüş belirtmemektedir.

Okuma becerisine bakıldığında dinleme yoluyla okumanın dolaylı olarak geliştiği ve *örnek okumaları dinletmenin* ($f=2$) öğrencilerin okumalarına katkı sağladığının belirtildiği ve *görsel okuma* ($f=1$) üzerinde teknolojinin olumlu bir etkisinin olduğu görülmektedir. Okumaya yönelik olumsuzluklara bakıldığında da teknolojinin *öğrenciyi kitaptan uzaklaştırma* ($f=1$) ve *gözleri yorma* ($f=1$) gibi faktörler dile getirilmektedir.

Dinleme becerisine bakıldığında öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından teknolojinin en çok katkı sağladığı beceri olarak seçildiği görülmektedir. *Dikkat çekme ve etkileme* ($f=2$) yönünden öğrencileri olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Ayrıca *konuyu somut hale getirme* ($f=2$) yönünden de katkı sağladığı söylenmektedir. Öğretmenlerin hiçbiri teknolojinin dinleme becerisine olumsuz yönde bir etkisinin olduğunu dile getirmemiştir.

Bu konuda öğretmen görüşme formlarında yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

Öğrencilerin telaffuz konusundaki problemlerini teknoloji destekli materyallerle fark ettiklerini söyleyen A3: *“Düzenli konuşmayı daha çok öğrenciler açtığım videolardan görebiliyorlar. Telaffuz edemedikleri kelimeleri de tahtadan açtığım videolarda gördüklerinde duyduklarında kendileri de “Böyle mi telaffuz ediliyordu? Biz ilk defa gördük yanlış telaffuz ediyorduk.” şeklinde yorumlar yapıyorlar.”* şeklinde bu konudaki görüşünü belirtmiştir.

A7: “Konuşma becerisinde şöyle bir kere teknolojik materyaller öğrenciyi aktif konumdan pasif konuma üretici konumundan alıcı konumuna kabul edecek konumuna geçirdiği için Bence dördüne birden ciddi anlamda bir ket vurma var Çünkü teknoloji ile haşır neşir olan çok başarılı bir öğrencimiz bile olsa kendini ifade edemiyor Konuşma becerisi için söyleyeyim mesela başarılı öğrencilerimiz bile olsa hocam çoktan seçmeli sorular hazırlayın diyorlar bir kompozisyon bile yazamıyorlar çocuklar kendilerini ifade edemiyorlar konuşurken zaten bir şeyler söylüyor senin Ondan çıkarım yapman gerekiyor.”

A9: “Yazmada kazanımlarımızdan bir tanesi standart Türkçeyle yazar. Yazma becerilerinde daha çok noktalama işaretlerini kullanırken yararlanıyorum. Noktalama işaretini vereceksem öğrenciyeye bir metin açıyorum. Metinde parantez içerisinde boş bırakılan yerler var onları yapıyorum. Yazım kurallarını işledim. Yazım kurallarını işlerken yanlış yazılan sözcükler var, yazımı karıştırılan sözcükler var akıllı tahtadan doğrularını gösteriyorum. Birçok yazım yanlışını o şekilde giderdim.”

A4: “Şiir nasıl okunur teknolojik imkânlardan faydalanarak öğretiyorum.”

A6: “Teknoloji okumadan soğutuyor diyebilirim. Sürekli renkli hareketli görseller gördükleri için kitaptan soğuyorlar. Kitap okumayı olumsuz etkiliyor diyebilirim.”

A11: “Dinleme becerisinde de zaten etkili çünkü hem videolar hem görseller olduğu için sadece tek yönden değil hepsi bir arda olduğu için teknoloji daha faydalı sadece sese değil göze de hitap ediyor o yüzden daha kalıcı oluyor.”

Öğretmenlere genel anlamda teknolojinin eğitime ve Türkçe öğretimine katkılarının ve olumsuzluklarının ne olduğu sorulmuştur. Konu hakkında almış olduğumuz cevaplara aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 18. Görüşme Soruları Dışında Belirtilen Sorun ve Önerilere Dair Görüşler

Kod	Gerekçe	f
Sorunlar	Öğrencilerin bilgisayarının olmaması	2
	Okullara yeterli sayıda teknolojik aracın olmaması	1
Öneriler	Veliler internet kullanımında bilinçlendirilmeli	2
	EBA'daki içerikler zenginleştirilmeli	2
	EBA'daki bilgiler kontrol edilmeli	1
	Güvenli internet kullanımı konusunda hem öğretmen hem öğrenci eğitimi	1
	Öğretmenler materyal üretme konusunda bilgi sahibi olmalı	1
	Daha profesyonel şekilde, gerektiği şekilde kullanılmalı	1
	İçerikler bölge şartlarına uygun düzenlenmeli	1
	İmkânlardan daha fazla faydalanılmalı	1
	Okulların tüm gün internet hizmeti sunan kütüphaneleri olsa	1
	Hizmetiçi eğitimler düzenlenmeli	1
	Okumaya yönelik teknikler üretilmeli	1
	Disiplinlerarasılığa katkı sağlamalı	1

Tablo 18 incelendiğinde *öğrencilerin bilgisayarlarının olmaması (f=2)* öğretmenler tarafından dile getirilen sorunlar arasında yer almaktadır. Sunulan görüşlere bakıldığında *velilerin internet kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi (f=2)*, öğretmenler tarafından belirtilen öneriler arasında ilk sırada yer almaktadır. Görüşlerden birçoğu da EBA'daki içeriklere yöneliktir. *EBA'daki içeriklerin zenginleştirilmesi (f=1)*, *EBA'daki bilgilerin kontrol edilmesi (f=1)* gerektiği, *İçeriklerin bölgesel şartlara uygun düzenlenmesi (f=1)* gerektiği vurgulanmaktadır.

Öğretmen görüşme formlarında yer alan ifadeler ise şu şekildedir:

A11: “*Keşke her öğrencinin evinde internet olsa da öğretmenler EBA'dan ödevlendirme yapabilse. Bu imkân ne yazık ki devlet okulu ortamında olmuyor. Tek eksiğimizin bu olduğunu düşünüyorum. Çocuklara tablet verilse bile evinde internet olmadıktan sonra o tablet oyun oynamaktan başka bir işe yaramaz diye düşünüyorum. Okulların akşama kadar açık kütüphaneleri olabilir orada internet hizmetinden faydalanabilecekleri alanlar olabilir.*”

Alınacak hizmetiçi eğitimlerin Türkiye geneli uygulanacak biçimde gerçekleştirilmesini ifade eden A2'nin konuyla ilgili görüşüne şöyledir: “*EBA'daki bilgiler akademik açıdan kontrol edilmeli, öğretmenler için hizmet içi eğitimler düzenlenmeli. Fakat bu alınan hizmet içi eğitimleri tüm Türkiye'de aynı şekilde uygulanacak biçimde düzenlenmemeli bölgenin şartları da düşünülerek içerikler düzenlenmeli.*”

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonrasında öğretmenlerin derslerine girdiği öğrencilerle de görüşme yapıldı. Öğrencilerle yapılan görüşmelere dair bulgular aşağıdaki bölümde yer almaktadır.

4.3. Teknoloji Destekli Yürütülen Türkçe Derslerinin Etkililiği ile İlgili Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin, teknoloji destekli yürütülen Türkçe derslerinin etkinliği ile ilgili görüşleri aşağıdaki şekildedir.

Tablo 19. Öğrencilerin Teknoloji Kavramına Yönelik Görüşleri

Kod	n	Alt Kod	f
Teknolojik Araç	24	Bilgisayar	21
		Telefon	17
		Tablet	16
		Televizyon	8
		Akıllı Tahta	7
		Akıllı Ev Aletleri	2
		Elektronik Araçlar	1
Anlam	8	Buluşlar/İcatlar	3
		Yenilik	3
		Eğitim Alanında Kullanılan Araçlar	1
İşlev	22	Hayatımızı kolaylaştırma	10
		Hem yararlı hem zararlı	7
		Oyun	5
		Zararları	4
		Bize yardımcı olan gereçler	4
		İletişim kurmayı sağlayan araçlar	3
		Eğlence	2
		Bağımlılık	2
		İnsanı tembelleştirir	1
		Yararları	1
		Bilgiye kolay ulaşma	1

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin zihninde teknoloji denince teknolojik alet olarak en çok *bilgisayar* ($f=21$) kavramının geldiği görülmektedir. Bilgisayardan sonra *telefon* ($f=17$), *tablet* ($f=16$) gibi araçların da teknoloji kavramını çağrıştırdığını görüyoruz. Öğretmenlere ait verilerde olduğu gibi öğrenci verilerinde de işlev olarak teknolojinin hayatı kolaylaştırma ($f=11$) yönü teknoloji denince akla gelen ilk unsurlardan biri olmuştur. Anlam olarak da teknoloji denince *buluş/icat* ($f=3$) ve *yenilik* ($f=3$) kavramları öğrencilerin zihninde çağrışım yapmaktadır.

Öğrencilerle konuyla ilgili yapılan görüşmelerde yer alan ifadelere örnekler aşağıdaki gibidir:

Ö21: *“Hayatımızı kolaylaştıran çok iyi bir buluş. Hem ödevlerimizde, proje ödevlerimizde çok yardımcı oluyor. Teknoloji olmasaydı dünyanın halini düşünemiyorum.”*

Ö22: *“Telefon, Kitle İletişim araçları, bilgisayar, internet, çamaşır makinesi. Kavram olarak; hem işlerimizi kolaylaştıran bize fayda sağlayan bir yandan da bize bazı zararları olabilen bir etken.”*

Öğrencilerden teknolojinin ne olduğuna dair görüşler alındıktan sonra okul ortamında kullanılan teknolojik araçların ne olduğu sorulmuştur. Bu konuda alınan cevaplar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 20. *Okul Ortamında Kullanılan Teknolojik Araçlara Dair Öğrenci Görüşleri*

Teknolojik Araç	f
Akıllı Tahta	24
Bilgisayar	7
Telefon	3
Projeksiyon cihazı	3

Tablo 20 incelendiğinde okul ortamında en çok kullanılan teknolojik aracın akıllı tahtalar ($f=24$) olduğu görülmektedir. Akıllı tahtalardan sonra bilgisayar ($f=7$), projeksiyon cihazı ($f=3$) ve telefonun ($f=3$) kullanıldığı görülmektedir. Öğrencilerin görüşme formlarında yer alan ifadeler şu şekildedir:

Ö5: *“Akıllı tahta bilgisayar hocalarımız bazen cep telefonu kullanıyor.”*

Öğrencilerden, okul ortamında kullanılan teknolojik aletlerin ne olduğunu öğrendikten sonra derslerde bu araçlardan hangilerinin kullanıldığını ve araçların kullanımına dair görüşleri alınmıştır. Elde edilen veriler aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 21. *Türkçe Derslerinde Kullanılan Teknolojik Araçlara ve Bu Araçlarla Yürütülen Derslere Dair Öğrenci Görüşleri*

Kullanılan Araç	n	Değerlendirme	f
Akıllı Tahta	24	Daha iyi anlamaya yardımcı	9
		Daha eğlenceli ders işleme	5
		Ses ve görsellerle destekleme	2
		Zamanı daha iyi değerlendirme	2
		Daha aktif ders süreci	1
		Derse daha çok adapte olma	1
		Görsellerle daha iyi anlama	1
		Kalıcı öğrenme	1
		Daha çok bilgi edinebilme	1
		Bilgiye çabuk ulaşma	1
		Soru çözümünü hızlandırma	1
		Daha hızlı, daha verimli	1
		Herkese eşit imkân sunma	1
		Dikkat çekme	1
		Dersi kolaylaştırma	1
Akıllı tahtadan hızlı olduğu için öğretmenden daha iyi anlama	1		
Bilgisayar	4		
Telefon	3		
Projeksiyon	2		

Tablo 21'e bakıldığında, akıllı tahta ders işlenişinde en sık kullanılan araçtır. Öğrenciler, öğretmenlerinin ders işlenişinde en çok akıllı tahtadan ($n=24$) yararlandıklarını belirtmektedirler. Öğrencilerden teknolojik araçlar kullanılarak işlenen dersleri değerlendirmeleri istendiğinde sadece akıllı tahta kullanımına yönelik yorumlarda bulunmaktadır. Teknolojik araçlar kullanıldığında *dersi iyi anlamaya yardımcı olma* ($f=9$) belirtmişlerdir. Öğrenciler, teknolojik araçlar kullanılarak işlenen dersleri *daha eğlenceli* ($f=5$) bulmaktadırlar. Ayrıca akıllı tahtanın *ses ve görselle destekleme* ($f=2$) içerikler sunması da öğrenciler tarafından dile getirilen bir diğer gerektir. Bu olumlu değerlendirmelerin yanı sıra bir öğrenci de öğretmeni anlatınca daha iyi anladığını, akıllı tahtadan dersin hızlı anlatılıp bittiğini belirtmiştir. Tablo 3.20'ye bakıldığında öğretmenlerin tamamının derslerinde akıllı tahtayı kullandığı ve bu araçla işlenen derslerin öğrencilerin büyük çoğunluğunda memnuniyetle karşılandığı görülmektedir.

Akıllı tahtayı eğlenceli bulduğunu ifade eden Ö12 konuyla ilgili : *“Akıllı tahtayı kullanıyor. Devletin verdiği kitaptan daha sıkıcı oluyor çünkü yazmayı biz sınıfça sevmiyoruz. Kalkıp akıllı tahtadan yapmak daha eğlenceli.”* şeklinde görüş belirtmiştir.

Konuyla ilgili diğer öğrencilerin ifadelerine örnekler şöyledir:

Ö13: “Akıllı tahtadan videoyla dersi dinleyince dersi daha iyi anlıyoruz.”

Ö20: “Akıllı tahta akıllı tahtada bir şeyler 15 dakikada anlatılıyor ama öğretmenimiz yaptığı zaman anlattığı zaman biz onu deftere geçirdiğimizde daha iyi anlıyoruz Bence öğretmenin anlatması daha iyi oluyor.”

Teknolojik araçlar kullanılarak işlenen derslerin değerlendirilmesi istendikten sonra öğrencilerden EBA’dan yararlanarak ne tür etkinlikler yaptıklarını belirtmeleri istenmiştir. Alınan görüşler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 22. Türkçe Derslerinde Öğretmenin EBA’dan Yararlanma Durumuna ve EBA’dan Hangi Uygulamaların Yapıldığına Yönelik Öğrenci Görüşleri

Kod	n	Yapılan uygulama	f
Evet	23	Soru çözme	20
		Ders Videosu izleme	10
		Alıştırma	5
		Etkinlik yaptık	5
		Dinleme metinlerini dinleme	3
		Konu anlatımı	3
		Ses kaydı dinleme	2
		Derse Yönelik Oyun	2
		Müzik dinleme	2
		Şiir dinleme	1
		Bilmeceler	1
Hayır	1	Kâğıt üzerinden soru çözme	1

Tablo 22 incelendiğinde Türkçe derslerinde öğretmenlerin neredeyse tamamının ($n=23$) EBA’dan yararlandığı görülmektedir. Öğrencilerden sadece 1’i öğretmenin derste akıllı tahtadan ve EBA’dan yararlanmadığını belirtmiştir. EBA’dan yararlanarak yapılan uygulamaların neler olduğu sorulduğunda da en çok soru çözme ($f=20$) etkinliğinin yapıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin derslerde EBA’dan ders videoları izlettiği ($f=10$), alıştırma ($f=5$) ve etkinliklerin ($f=5$) yapıldığı görülmüştür. Türkçe dersinin temel becerilerinden olan dinleme becerisinin edinimi sürecinde öğretmenlere destek olması amacıyla ders kitaplarına eklenen dinleme metinleri ($f=3$) de EBA’dan yararlanılarak öğrencilere dinletilmektedir.

Öğrencilerin konuyla ilgili belirttikleri görüşlere örnekler şu şekildedir:

Ö8: “EBA’dan yararlanıyor. Hoca flash getiriyor ve test çözüyoruz onlarla deneme sınavı için bir kere test çözmüştük. Video izletiyor, dinleme metinlerini dinliyoruz. EBA’dan video izleyip test çözüyoruz.”

Ö5: “Akıllı tahtadan genellikle hocamız video izletiyor EBA’dan ders videoları izliyoruz. Bazen ses kayıtları dinliyoruz soru çözümü de yapıyoruz uygulamalar var oradan bazen derste bir bilgiye ihtiyaç duyduğumuz da internetten bakıyoruz. Dinleme metinleri olduğunda açıyor şiir dinliyoruz.”

Öğrencilere Türkçe dersini teknolojik araçlarla veya EBA üzerinden işlediklerinde mi yoksa kitaba dayalı işlediklerinde mi daha verimli olduğu sorulmuştur. Öğrencilerden alınan cevaplar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 23. Öğrencilerin EBA/Akıllı Tahta ile Kitaba Dayalı/Sadece Öğretmen Anlatımını Karşılaştırmalarına Yönelik Görüşleri

Kod	n	Gerekçe	f
EBA/ Akıllı Tahta	16	Daha iyi öğrenme	6
		Daha verimli	4
		Daha eğlenceli	3
		Daha iyi anlama	2
		Görselleştirme	2
		Daha kalıcı öğrenme	1
		Bilgiye hızlı ulaşma	1
		Kolaylık	1
		Kitaba Dayalı / Sadece Öğretmenin Anlatımı	8
		Daha verimli olma	3
		Daha kalıcı	1

Tablo 23 incelendiğinde teknolojik araçlarla ve EBA’dan işlendiğinde ($n=16$) daha iyi öğrendiğini söyleyen öğrencilerin sayısı çoğunluktadır. Öte yandan kitaba dayalı/öğretmenin anlatımıyla ($n=8$) dersi daha iyi öğrendiğini söyleyen öğrenciler de vardır. Dersi EBA’dan işlendiğinde daha iyi öğrendiklerini söyleyen öğrencilerin en sık söz ettikleri gerekçe daha iyi öğreniyor ($f=6$) olmalarıdır. Dersin kitaba ve sadece öğretmen anlatımına dayalı işlendiği zaman daha iyi anladığını ($f=4$) söyleyen öğrenciler de bulunmaktadır.

Öğrenci görüşme formlarında yer alan görüşlere örnekler şu şekildedir:

Ö19: “EBA’dan daha iyi öğrendiğimi düşünüyorum mesela aklımıza bir şey takıldığında hemen oradan araştırabiliyoruz, bakabiliyoruz.”

Ö1: “EBA’dan işlediğimizde daha verimli oluyor.”

Son olarak öğrencilere okul dışında ders çalışırken herhangi bir teknolojik ağıdan veya internet sitesinden yararlanıp yararlanmadıkları ve yararlanıyorsa yararlanma sebepleri sorulmuştur. Alınan cevaplar aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 24. Öğrencilerin Okul Dışında Evde Ders Çalışırken İnternet Üzerinden Yararlandıkları Ders İçeriği Sitelerine ve Bu Sitelerden Yararlanma Nedenlerine Yönelik Görüşleri

Kod	n	Yaralanılan Site	f	Gerekçe	f
		EBA	14	Araştırma ödevi olduğunda	3
		Morpa Kampüs	2	Daha iyi anlıyorum	3
		Tonguç Akademi	4	Anlamadığım konulara bakmak için	2
		E Ödev	1	Video dinleme	2
		Okulistik	1	edu ve gov daha güvenilir	2
		Arı Yayıncılık	1	Bilgiye kolay ulaşma	2
		Google Çeviri	1	Pekiştirmek amaçlı	1
		Eğitimhane	1	Sorunun ayrıntılı çözümü olduğu için teknolojiyi tercih ediyorum.	1
		Tuzer	1	Tekrar ve pekiştirme amaçlı kullanıyorum	1
		Vitamin	1	Canlı ders dinleme, ders tekrarı.	1
		edu ve gov uzantıları	1	Bilmediğim kelimelere bakma,	1
Yararlanıyorum	20			kavrayamadıklarımı öğreniyorum	
				TDK’dan ve TTK’dan yararlanıyorum. Ödev yapmak için	1
				Daha eğlenceli	1
				Daha çok dikkatimi çekiyor	1
				Etkinlik ve soru çözüyorum	1
				Görsel olarak iyi, evde öğretmen olmadığı için yararlanıyorum.	1
				Test çözmeye	1
				Hem görüp hem duyuyorum	1
				Daha kalıcı	1
				Fayda sağladığı için kullanıyorum	1
				Evde daha iyi anlamak sınavlarda daha başarılı olmak için internetten yararlanıyorum	1
				Hazırladığım slaytlara bilgiler eklemek için	1
Yaralanmıyorum	4				

Tablo 24 incelendiğinde öğrencilerde 4’ü hariç diğerlerinin evde ders çalışırken teknolojik araçlardan ve internet sitelerinden yararlandıklarını görüyoruz. Öğrencilerin büyük çoğunluğu ($f=17$) evde ders çalışırken teknolojik araçlardan ve internetten

yararlanmaktadır. Öğrencilerin en çok yararlandıkları uygulama EBA'dır. EBA'dan başka özel yayınevlerinin videolarından ve içeriklerinden de yararlanmaktadır. Öğrenciler en çok araştırma ödevleri olduğunda ($f=3$) bu uygulamaları kullanmaktadırlar. *Daha iyi anlama* ($f=3$) ve *video izleme* ($f=2$) de öğrencilerin okul dışında evdeyken yararlandıkları uygulamalardandır. Tabloya bakıldığında öğrencilerin güvenli internet bağlantıları olan *edu ve gov'dan* ($f=2$) da haberdar oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin konuyla ilgili söyledikleri aşağıda örnek olarak sunulmuştur.

Ö23: *“Araştırma ödevlerini araştırıyorum. EBA'ya bazen giriyorum, Türkçe konu anlatımı ve konu testlerine bakıyorum. Oradaki uygulamalardan yararlanıyorum.”*

Ö24: *“Edu ve gov'u tercih ediyorum. Çünkü güvenilir. Morpa Kampüs'ten yararlanıyorum. Hazırladığım slaytlara oradaki bilgileri ekliyorum.”*

5. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Teknolojiye dayalı yürütülen Türkçe derslerinin öğretmen ve öğrenci görüşleri bağlamında değerlendirildiği çalışmanın bulguları ve sonucu, bu bölümde özetlenmiş ve konu ile ilgili mevcut çalışmalar çerçevesinde tartışılmıştır. Bu bölümde ayrıca, araştırma sonuçlarından elde edilen veriler doğrultusunda; Türkçe öğretiminde teknolojiden azami ölçüde faydalanılması için uygulamaya geçirilebilecek önerilere de yer verilmiştir.

Öğretmenlerin teknoloji kullanma durumları ile ilgili öz değerlendirmelerinin ve teknoloji kullanımı ile yürütülen Türkçe derslerinin etkililiğine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Bu bölümde görüşmelere ilişkin sonuçlar literatürdeki bilgiler ve araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak sunulmuştur. Öğretmenlerin teknolojiye dair öz değerlendirmelerini yapmaları amacıyla öğretmenlere çeşitli sorular yöneltilmiştir.

Öğretmenlere teknolojinin ne olduğu sorusu sorulmuştur. Öğretmenler teknolojiyi en çok hayatı ve öğrenmeyi kolaylaştıran ve hayatı olumlu etkileyen unsur olarak tanımlamışlardır. Akkoyunlu (2002), teknoloji her ne kadar teknik bir kavram olarak görülse de gelişimi ve yaygınlaşması insan eksenslidir demiştir. Öğretmenlerden alınan cevaplarla da teknolojinin bilimsel ve teknik yönünün insanlar arasında yaygınlaşması ile farklı bir boyut kazandığı görülmektedir. Zira teknoloji, teknik bir kavram olarak tanımlanmamış hayatın içinden hayatı kolaylaştıran bir unsur olarak görülmüştür.

Teknoloji kullanımında Erişim Yeterlilik Ve Motivasyon Modelinde (OECD, 2009) eğitsel teknolojinin etkin şekilde işletilmesinin bu üç etkene (erişim, yeterlilik ve motivasyon) bağlı olduğu ifade edilmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin teknoloji kullanımına dair yeterliliklerine yönelik görüşleri alınmış ve görüşme yapılan on iki öğretmenden yalnızca ikisinin kendini teknoloji kullanımı konusunda yeterli hissettiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mevcut teknolojik imkanları kullanması yönünde motivasyon artırıcı eylemler hayata geçirilmeli ve öğretmenlerin bu yolla kendilerini teknoloji kullanımı konusunda yeterli hissetmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca öğretmenlerin

teknoloji öz yeterliliklerini artırmak amacıyla, hizmetiçi eğitimlerin dışında da öğretmenlerin kendilerini geliştirebileceği ve meslektaşlarıyla bilgi ve tecrübe paylaşabileceği teknolojik ortamlar geliştirmelidir.

Öğretmenlerin alınan teknoloji kullanımı konusundaki yenilikleri takip etmeye yönelik görüşlerde, görüşmeye katılan öğretmenlerin yarısının gelişmeleri takip ettiği görülmektedir. Yenilikleri takip etmeye yönelik gerekçelerine bakıldığında ise ilgi ve ihtiyaçlarına hitap eden ve eğitim alanında kullanılabilir gelişmeleri takip ettikleri görülmektedir. Karakaya'nın (2013) kimya öğretmenleriyle yaptığı çalışmada kimya öğretmenlerinin teknolojik yenilikleri çok fazla takip etmediklerini tespit etmiştir.

Öğretmenlerin Türkçe dersinde teknolojiyi etkin kullanmaya yönelik görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısının Türkçe derslerinde teknolojiyi etkin kullandığını belirttiği görülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak araştırmaya katılan öğretmenlerin teknolojiyi orta düzeyde kullandığı sonucuna varılabilir. Karasakaloğlu, Saracalıoğlu ve Uça'nın (2011) nın yaptığı *Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Tutumları İle Bilgi Teknolojilerini Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi* adlı çalışmasında da öğretmenlerin öğretimde bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerle teknolojik destekli çalışmalar yapmakta zorlanıp zorlanmadıklarına yönelik öğretmenlerden görüşler alınmıştır. Ancak bu görüşler belirtilirken evde yapılacak teknolojik çalışmalar ve okulda yapılacak teknolojik çalışmalar olmak üzere iki ayrı kategoride değerlendirme yapmaları istenmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerle evde yapılacak teknoloji destekli çalışmalarda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bunu söyleyen öğretmenlerin sundukları gerekçe ise genel olarak imkân yetersizliğidir. Yani öğrencilerin evlerinde teknolojik imkânların yetersiz olması öğretmenlerin evde yaptıracakları çalışmalara engel teşkil etmektedir. Bu noktada OECD'de (2009) eğitsel teknolojinin etkin şekilde işletilmesi için gerekli olan Erişim, Yeterlilik ve Motivasyon modelinin ilk basamağı olan erişimin öğrenciler tarafından ulaşılabilirlikten uzak olduğu görülmektedir. Okulda yapılan çalışmalara yönelik görüşlerde ise evde yapılan çalışmalara yönelik bulguların tam tersi bulgular elde edilmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerle okulda teknoloji destekli eğitsel çalışmalarda zorlanmadıklarını ve buna gerekçe olarak da okuldaki teknolojik

imkânların yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Ancak evde teknolojik imkânlara erişimin yetersiz olması okuldaki teknolojik imkânlar olsa da öğrencilerin eğitimde teknoloji kullanımından tam olarak yararlanmasına engel olacaktır. Okullarda ders saatleri dışında oluşturulacak internet ulaşım imkânları ve ortamlarıyla öğrencilerin ders dışı zamanlarda ödev ve araştırmalarında internetten yararlanmaları sağlanmalıdır.

Öğretmenlerden eğitimde teknoloji kullanımına yönelik Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmetiçi eğitimleri alıp almadığı ve bu eğitimleri derslerinde teknolojiyi kullanmaya yönelik etkilerinin neler olduğuna dair görüşler alındı. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu bu hizmetiçi eğitimleri aldığını söylemiştir. Öğretmenler büyük oranda bu hizmetiçi eğitimlerin yararlı yönlerinden bahsetmişlerdir. Ancak hizmetiçi eğitimlerle ilgili olumsuz görüş belirten öğretmenler de olmuştur. Araştırmaya katılan iki öğretmen hizmetiçi eğitimlerin okullara teknolojik imkânlar geldikten bir yıl sonra verildiğini, bu süreçte kendi çabalarıyla bir şeyleri öğrenmeye çalıştıklarını belirtmişler ve bunun da pek verimli olmadığını söylemişlerdir. Bu öğretmenler imkân ve eğitimin aynı anda verilmesi gerektiği üzerinde durmuşlardır. Gül (2013), *Eğitimde Teknoloji Kullanımı Bağlamında 'FATİH Projesi'nin Analizi* adlı çalışmasında MEB tarafından öğretmenlere yapılan anket sonuçlarına yer vermiştir. Ankete verilen yanıtlar doğrultusunda öğretmenlerin katıldığı hizmet içi eğitimlerin son derece yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yüzde 65'i tableti kullanmayı kendi kendine öğrendiğini ifade ederken, sadece yüzde 19'luk kesim Milli Eğitim Bakanlığı'nın sunduğu hizmet içi faaliyetlere katıldığını ifade etmiştir. Etkileşimli tahta kullanımını öğrenmeye ilişkin verilen yanıtlar da yukarıdaki sonuçlara benzer niteliktedir; öğretmenlerin yüzde 20'si MEB'in hizmet içi faaliyetine katıldığını ifade ederken yüzde 43'ü kendi kendine öğrendiğini belirtmiştir. Ayyacı, Bakırcı ve Başak'ın (2014) *Fatih Projesinin Uygulama Sürecinde Ortaya Çıkan Sorunların İdareciler, Öğretmenler Ve Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi* adlı çalışmalarında da bizim çalışmamıza benzer olarak FATİH Projesi'nin uygulanma aşamasında öğretmenlerin hizmetiçi eğitim eksiğinin bulunduğu vurgulanmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak sorunun çözümü için öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitimler teknolojik imkânlarla eş zamanlı olarak verilmelidir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Türkçe Öğretim Programında var olan teknoloji kullanımına yönelik hedeflerden haberdar olup olmadıklarını yönelik görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin Türkçe Öğretim Programındaki bu hedeflerden haberdar oldukları görülmüştür. Programda var olan hedeflerden akıllı tahta, EBA ve genel ağın kullanımının sağlandığı belirtilmiştir.

Teknolojiye dair Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan FATİH Projesi ve bunun kapsamında oluşturulan EBA portalından öğretmenlerin haberdar olduğu sonucunu görülmektedir. Haberdar olunan bu projelerin görüşmeye katılan öğretmenlerden tamamına yakını tarafından etkin biçimde kullanıldığı da elde edilen sonuçlar arasındadır. FATİH Projesi ve bunun kapsamında EBA'nın dışında öğretmenlerin özel kuruluşlara ve yayınevlerine bağlı çevrimiçi olanaklardan yararlandıkları da elde edilen bulgular arasında yer almaktadır.

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinden teknolojiye dayalı yürütülen Türkçe derslerinin etkililiği ile ilgili görüşleri alınmıştır. Teknolojiye dair yürütülen Türkçe derslerini kendi açılarından değerlendiren öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu teknolojinin öğretmede kolaylık sağladığını belirtmiştir. Dargut ve Çelik'in (2014) Türkçe öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumlarını araştırdıkları çalışmalarında yapılan görüşmeler sonucunda, Türkçe öğretmen adaylarının en çok öğrenmeyi kolaylaştırdığı için bilgisayar kullanımı yönünde olumlu düşünceye sahip oldukları görülmüştür.

Öğretmenlerden teknolojiye dair yürütülen Türkçe derslerini öğrenciler açısından da değerlendirmişlerdir. Öğretmenler en çok teknolojinin birden fazla duyuya hitap ettiği, öğrencilerin dikkatini çektiği, kalıcı öğrenmeyi sağladığı ve öğrencileri motive ettiği üzerinde durmuşlardır. Cücü (2014) de yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerden FATİH Projesinin öğrencileri nasıl etkilediğini sormuş ve bizim çalışmamıza benzer şekilde öğrencilerin güdülenmelerinin ve ders motivasyonlarının artmasının sağlandığını, bilgiye daha hızlı ulaşabildiklerini, görsel ve işitsel materyalden daha fazla yararlanabildiklerini belirtmiştir. Hasırcı (2015), *Türkçe Öğretiminde Çok Uyaranlı Eğitim Ortamlarının Yapılandırılmasına Dönük Bir Model Önerisi (5- 8. Sınıf Örneği)* adlı çalışmasında; çok uyaranlı eğitim ortamlarının öğretmenlerin birçok tekniği birlikte kullanmasına olanak sağladığını belirtmiştir.

Böylece derslerin sadece öğretmenin anlatımıyla şekillenmediğini aynı zamanda öğretmen ve öğrenci arasında etkileşimin sağlandığını ifade etmiştir.

Teknolojiye dair yürütülen Türkçe derslerini ders süreci açısından değerlendiren öğretmenler, teknoloji kullanımının en çok zamandan tasarruf sağlama açısından ders sürecine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin derslerin teknolojiye dayalı yürütülmesi hususunda öğretmenlerinden istekte bulunduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin belirttiği taleplerden en sık tekrar edileni akıllı tahtanın açılması yönündeki talepleridir. Öğretmenlerin yarısı öğrencilerin bu taleplerinin akıllı tahtadan film izleme yönünde olduğunu belirtmişlerdir. Bu talep dışında EBA'nın açılmasını ve derse yönelik oyun oynanmasını isteyen öğrencilerin olduğu da belirtilmiştir. Altın'ın (2014) yapmış olduğu çalışmada incelediği araştırmalarda teknolojik cihazların derslerde kullanılması ile birlikte zamandan tasarruf sağlandığı sonucuna ulaşmıştır.

EBA'daki ders içeriklerinin ya da özel kurumlara ait hazırlanan ders içeriklerinin kullanılıp kullanılmadığı ve bu ders içeriklerinin uygunluğu ve işlevselliği hakkında Türkçe öğretmenleri görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin tamamı bu içeriklerden yaralandığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden yarısı bu içeriklerin uygun ve işlevsel olduğu yönünde görüş belirtirken diğer yarısı içeriklerin kısmen uygun olduğunu söylemişlerdir. Altın (2014) da yapmış olduğu çalışmada incelediği araştırmalarda etkileşimli tahta hem tablet PC içerisindeki içeriklerin yeterli ve güncel olmadığı ve teknik arızalarda teknik servisin cihazlara zamanında müdahale edilmediğini belirtmiştir. Alabay (2015), yaptığı çalışmada EBA'daki ders içeriklerinin branşlarına uygun olduğunu düşünen öğretmenlerin EBA'yı kullanma oranının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gül (2013), *Eğitimde Teknoloji Kullanımı Bağlamında 'FATİH Projesi'nin Analizi* adlı çalışmasında MEB tarafından öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşme sonucuna yer vermiştir. 4 bin 500 öğrenci ve öğretmenin projeye ilişkin görüşlerinin alındığı çalışma sonuçlarına göre projenin içerik açısından zayıf olduğu belirtilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin teknoloji konusunda alacakları eğitimle çevrimiçi ortamlarda materyal oluşturma yeterlilikleri artırılmalı ve böylece bu materyal paylaşım portallarının daha aktif şekilde kullanımı sağlanmalıdır.

Teknolojinin temel dil becerilerini edindirme sürecinde öğretime katkılarında dair görüş belirten öğretmenlerin tamamına yakını teknolojinin en çok dinleme becerisi

üzerinde olumlu etki sağladığını belirtmişlerdir. Teknolojinin en çok katkı sağladığı beceriler arasında okuma becerisini ve konuşma becerisini de söyleyen öğretmenler olmuştur. Akın (2015), *Çoklu Ortam Uygulamalarına Dayalı Öğretimin 6. Sınıf Öğrencilerinin Anlama Becerilerine ve Türkçe Dersi Tutumlarına Etkisi* adlı çalışmasında, çoklu ortam uygulamalarına dayalı öğretim ile ders işlenen deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları ile okuduğunu ve dinlediğini anlamadaki kalıcılık durumu ve Türkçe dersine yönelik tutum seviyelerinin arttığını tespit etmiştir.

Çakır (2015), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi* adlı çalışmasında video kullanılarak yapılan dinlemelerin video kullanılmadan sadece seslerden oluşan dinlemelere göre daha başarılı olduğunu tespit etmiştir. Video kullanımı ile gerçekleştirilen dinlemelerin öğrenmeleri kolay ve kalıcı hale getirdiğini test etmiştir. Dedebali (2014), *Çoklu Ortam Uygulamalarının 6. Sınıf Dinleme Becerisinin Gelişimine Etkisi* adlı çalışmasında çoklu ortam uygulamalarının; öğrencilerin dinlediğini anlama, dinleme becerisi farkındalığı ve dinlemeye yönelik tutumlarını olumlu yönde artırdığı ve bu artışın kalıcı olduğunu söylemektedir. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin dinleme becerisinin geliştirilmesinde çoklu ortam etkinliklerine yönelik görüşlerinin olumlu olduğu da belirtmiştir. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri teknoloji kullanımının Türkçeyi doğru ve etkili kullanmaya katkı sağladığını ve bu yönüyle konuşma becerisi üzerinde katkı sağladığını belirtmişlerdir. Yazma becerisine yönelik görüş belirten öğretmenlerin yarısı teknolojinin yazma becerisini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Buna karşın akıllı tahtadaki metinlerin doğru yazmaya örnek teşkil edebileceğini ve noktalama ve yazım kurallarının öğretiminde teknolojinin faydalı olduğunu belirten öğretmenler de vardır. Teknolojinin dikkat çekme ve etkileme yönüyle dinleme becerisi üzerinde olumlu etkisinin olduğu öğretmenler tarafından belirtilen görüşler arasında yer almaktadır. Teknolojik imkânlardan yararlanarak öğrencilere örnek okuma dinletmenin okuma becerisini olumlu etkilediğini söyleyen öğretmenlerin yanı sıra teknolojiyle bilgiye kolay ulaşmanın öğrencileri okumadan soğuttuğunu belirten öğretmenimiz de olmuştur. Ertem ve Özen'in (2014) yaptığı çalışmada ekran okuma ve geleneksel okuma yöntemleriyle anlam kurma arasındaki bağ araştırılmıştır. Metin içi anlam kurmada geleneksel okuma lehine bir sonuç elde edilmiştir. Bu bilgiler ışığında, Türkçe öğretiminde kullanılacak müfredat ve ilgili materyallerin söz konusu dört temel dil

becerisine katkı sağlayacak şekilde hazırlanması ve teknoloji yardımıyla işlevsel hale getirilmesi gerekmektedir.

Konuyla alakalı Türkçe öğretmenlerinin sunduğu diğer görüşlere dair sonuçlar ise şu şekildedir: Öğrencilerin bilgisayarının olmaması öğretmenler tarafından sorun olarak görülmektedir. Türkçe öğretmenlerinin önerileri arasında velilerin internet kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi ve EBA'daki içeriklerin zenginleştirilmesi yer almaktadır.

Görüşme yapılan tüm öğrencilerin teknoloji denince akıllarına ilk gelen teknolojik aletler olmuştur. Bu aletlerden de ilk sırada bilgisayar yer almaktadır. Öğrenciler, öğretmen bulgularında olduğu gibi, işlev olarak teknolojiyi hayatı kolaylaştırma yönüyle tanımlamaktadırlar.

Okullarda kullanılan teknolojik aletlere bakıldığında da öğrencilerin tamamı okullarında akıllı tahtanın kullanıldığını belirtmişlerdir. Türkçe derslerinde en çok kullanılan teknolojik alet ve bu aletlerle işlenen derse yönelik öğrenci görüşlerine bakıldığında yine akıllı tahtanın en çok kullanılan teknolojik alet olduğu görülmektedir. Öğrenciler en çok akıllı tahta ile işlenen derslerin iyi anlamalarına yardımcı olduğunu ve derslerin bu araçla daha eğlenceli olduğunu belirtmişlerdir. Cücü (2014), FATİH Projesine dair öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerini aldığı çalışmasında öğrencilerin FATİH Projesinin onlara ne kattığına yönelik verdiği cevaplarda, en çok ders işleniş sürecine yönelik kazanımlardan bahsettiği görülmektedir. Bağcı (2013), *FATİH Projesi Çerçevesinde Ortaöğretim Öğrencilerinin Etkileşimli Tahtaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi* adlı çalışmasında öğrencilerin etkileşimli tahtaya yönelik görüşlerinin orta düzeyde olduğunu tespit etmiştir.

Türkçe derslerinde öğretmenlerin EBA'dan yararlanma durumları ve daha çok hangi uygulamaların yapıldığı öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Öğrencilerin biri hariç tamamı öğretmenlerinin EBA'dan yararlandığını söylemiştir. Öğrencilerin tamamına yakını EBA'dan en çok soru çözme amaçlı yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında EBA'nın en çok kullanıldığı durumlar arasında ders videosu dinleme de yer almaktadır.

Türkçe derslerini teknolojik araçlarla veya EBA'dan işlendiğinde mi yoksa kitaba dayalı işlendiğinde mi daha verimli olduğuna dair öğrenciler görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin yarısından fazlası EBA'dan/akıllı tahtadan ders işlendiğinde daha iyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Kitaba dayalı/öğretmen anlatımıyla daha iyi öğrendiğini belirten öğrenciler de olmuştur. Urfalı Dadandı (2016), *Türkçe Öğretiminde Elektronik Ders Kitabı Kullanmanın Başarı, Öz Yeterlik İnançları Ve Tutuma Etkisi* adlı çalışmasında; öğrencilerden elektronik kitap kullanımına yönelik görüşler almıştır. Teknoloji destekli bu kitapların kullanımına dair öğrenci görüşlerine bakıldığında, teknolojik kitabın öğrenmeleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşünen öğrencilerin yanı sıra olumsuz etkisi olduğunu söyleyen öğrenciler de olmuştur. Bizim çalışmamıza benzer olarak basılı kitaplardan daha iyi anladığını ifade eden öğrenciler de olmuştur. Ayvacı vd. nin (2014) çalışmasında bizim çalışmamızın zıddı yönünde bulgular elde dirmiştir. Öğrenciler teknolojik imkânlar kullanılarak anlatılan derslerde dikkatlerinin dağıldığını, öğretmeni iyi dinleyemediklerini ve motive olamadıklarını belirtmektedir.

Okul dışında evde ders çalışırken herhangi bir teknolojik ağ- internet sitesinden yararlanıp yararlanmadıkları öğrencilere sorulmuştur. Öğrencilerin tamamına yakını teknolojik ağlardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler evde ders çalışırken teknolojik ağlardan en çok EBA'yı kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ders çalışırken interneti kullanma amaçları içerisinde en çok araştırma ödevlerini yapma amacı yer almaktadır. Tüysüz ve Çümen'in (2016) *EBA Ders Web Sitesine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri* adlı çalışmalarındaki öğrenci görüşlerine bakıldığında bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada da öğrenciler EBA'yı konuyu pekiştirme, sınavlara hazırlık, ders tekrarı ve video izleme yönleriyle kullandıklarını belirtmişlerdir. Cücü (2014)'de FATİH Projesi ile ilgili öğrencilerden görüş aldığı anda öğrenciler kendi araştırmalarını internet üzerinden yapabildiklerini belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında, öğrencilerin teknoloji kullanımının sadece okul ortamlarıyla sınırlandırılmaması; teknolojinin, öğrenmede mekân ve zaman bağımlılığının ortadan kaldırmaya yönelik sunduğu imkânlardan yararlanılması ve eğitimin okul dışı ortamlarda da devam ettirilmesi sağlanmalıdır. Böylece öğrencilerin internet kafe gibi denetimsiz ortamlarda yer alan olumsuzluklardan etkilenmesi en az düzeye indirilmelidir.

Teknolojiye dayalı yürütülecek derslerin sağlayacağı faydalar ve teknolojinin yanlış kullanımının getirebileceği zararlar konusunda öğrenciler bilgilendirilmeli; bu alandaki farkındalık üst seviyeye çıkarılmalıdır. Ayrıca öğretimin, öğrencilerin ilgi, eğilim, yetenek ve öğrenme hızı temelinde kişiselleştirilebilmesine ve öğrenciye özel hale getirilmesine olanak sağlayacak teknolojik yöntem ve araçlardan yararlanılmalıdır. Bu alanda özellikle, özel ihtiyaçlı öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve karşılanması gerekmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına bütünsel olarak bakıldığında, öğretmen ve öğrencilerin teknoloji kavramının ne olduğuna dair görüşleri benzerlik göstermektedir. Her iki grup da teknolojinin hayatı kolaylaştırma işlevi üzerinde durmuşlardır. Öğretmenler ders sürecinde akıllı tahtayı kullandıklarını ve akıllı tahta kullanımı ile soyut olan kavramları somutlaştırdıklarını böylece öğrencilerin daha iyi öğrendiklerini söylemektedirler. Öğrenciler de akıllı tahta ile işlenen derslerde daha iyi öğrendiklerini belirtmektedirler. Öğretmenler akıllı tahta kullanımı ile birçok duyu organına hitap eden bir ders ileme süreci oluştuğunu belirtmektedirler. Öğrencilerin görüşlerine bakıldığında da öğrenciler ses ve görsellerle desteklendiği için akıllı tahta ile işlenen derslerin daha iyi olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca öğretmenler derslerinde en çok FATİH Projesi kapsamında EBA'dan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bunu destekler nitelikte öğrencilerde ders işleme sürecinde öğretmenlerinin en çok EBA'yı kullandığını söylemiştir.

Öğretmenler teknoloji kullanımını ders süreci açısından değerlendirdiklerinde en çok zamandan tasarruf ettikleri üzerinde durmuşlardır. Öğrencilerde teknoloji ile işlenen derslerde zamanın daha iyi değerlendirildiğini söylemektedirler. Teknoloji kullanımı ile yürütülen derslerin öğrenciler açısından değerlendirmesini yapan öğretmenler, teknolojik araçlarla işlenen dersleri öğrencilerin eğlenceli bulduğunu ve hoşlarına gittiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerde teknolojiye dayalı yürütülen derslerin eğlenceli olduğu üzerinde durmuşlardır. Kısacası, *öğretmen ve öğrenci bulgularının birçok açıdan örtüştüğü* söylenebilmektedir.

Çalışma bulgularından hareketle, başta EBA olmak üzere çevrimiçi ortamlar aracılığıyla, dil eğitiminde teknoloji kullanımının daha etkin bir şekilde uygulanmasının mümkün olabileceği değerlendirilmektedir. Söz konusu ortamlar üzerinden, öğretmen ve öğrencilerin teknolojik ortam marifetiyle içerik üretmeye yönelik bilgi, beceri ve

motivasyonları geliştirilmeli, böylelikle söz konusu ortamlardaki öğretim materyallerinin çoğalması ve daha nitelikli hale getirilmesi sağlanmalıdır. Okullarda, öğrencilerin ve öğretmenlerin ders dışı zamanlarında teknolojik imkânlardan etkin şekilde yararlanacakları ortamlar oluşturulmalıdır. Ayrıca bu ortamların, öğretmen, veli ve idareciler arasındaki haberleşme imkânlarını geliştirmek ve okul-aile iş birliğini güçlendirmek amacıyla kullanımının da teşvik edilmesi gerekmektedir.

Teknoloji, hem Türkiye'nin eğitim alanında dönüşüm gerçekleştirmesi hem de bu dönüşümün bir parçası olarak dil öğretiminin geliştirilmesi açısından, oldukça yeni ve önemli imkânlar barındırmaktadır. Bu imkânları değerlendirmek suretiyle Türkçe öğretiminde başarının sağlanması ve ilgili eylemlerin hayata geçirilmesi adına, bu alandaki uygulamaların başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere veliler, okul idaresi, eğitim uzmanları ve diğer tüm paydaşların etkin katılımı ve iş birliğiyle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Teknolojiye dayalı dil öğretiminin etkinliği, öncelikle bu alandaki temel ihtiyaç ve önceliklerin belirlenerek, bunlara cevap verebilecek yenilik ve iyileştirmelerin sürdürülebilir biçimde tesis edilmesi, uygulanması ve yaygınlaştırılmasına bağlıdır. Bununla birlikte, öğretimde teknoloji kullanımının doğuracağı olumlu ve olumsuz sonuçların somut göstergelere dayalı olarak sürekli izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu alanda hayata geçirilen uygulamaların etkinliği ile güçlü ve zayıf yanlarının nesnel bir şekilde ölçülmesi, değerlendirilmesi ve eğitim/öğretim süreçlerinin bu doğrultuda sürekli iyileştirilmesi sağlanmalıdır.

Teknoloji destekli Türkçe öğretiminde başarının sağlanması için bu alandaki çalışmaların planlı ve bütünsel bir yaklaşımla tasarlanması ve yürütülmesi gerekmektedir. Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımının temel amaç, öncelik ve hedefleri belirlenmeli; ayrıca bu sürecin verimli şekilde yürütülmesi, izlenmesi ve şeffaf şekilde değerlendirilmesini sağlayacak tedbirler ve araçlar tanımlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ahmadi, M. R. (2018). The Use of Technology in English Language Learning: A Literature Review. *International Journal of Research in English Education*, 2 (3).
- Akın, E. (2015). *Çoklu ortam uygulamalarına dayalı öğretimin 6. sınıf öğrencilerinin anlama becerilerine ve türkçe dersi tutumlarına etkisi (Muş İli Örneği)* İnönü Üniversitesi: Doktora tezi.
- Akkoyunlu (2002). Öğretmenlerin internet kullanımı ve bu konudaki öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, s. 1-8.
- Akman Selçuk, N. (2013). *FATİH (fırsatları artırma teknolojiyi iyileştirme hareketi) projesinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi* İstanbul Üniversitesi: Yüksek lisan tezi).
- Aksoy, N. (2017). *EBA (Eğitim Bilişim Ağı)'nın kullanım amacı, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri* Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Alabay, A. (2015). *Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin EBA (Eğitimde Bilişim Ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma* İstanbul Aydın Üniversitesi: Yüksek lisans tezi).
- Alkan, C. (2011). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alpar, D., Batdal, G. ve Avcı, Y. (2007). Öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), s. 9-31.
- Altın, H. ve Kalelioğlu, F. (2015). Fatih Projesi ile İlgili Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri. *Başkent Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2, s. 89-105.
- Altın, H. M. (2014). *Öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli bakış açısıyla FATİH projesinin incelenmesi* Başkent Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Atav, E., Akkoyunlu, B. ve Sağlam, N. (2006). Öğretmen adaylarının internet erişim olanakları ve kullanım amaçları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, s. 37-44.

- Ayvacı, H. Ş., Bakırcı, H. ve Başak, M. H. (2014). Fatih projesinin uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunların idareciler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (11), s. 20-46.
- Bağcı, H. (2013). *Fatih projesi çerçevesinde ortaöğretim öğrencilerinin etkileşimli tahtaya yönelik görüşlerinin incelenmesi* Okan Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Balcı, S. (2013). Türkçe dersinde “tablet pc pilot uygulaması”yla öğretim gören öğrencilerin tutumlarını belirlemeye yönelik ölçek çalışması. *TurkishStudies*, 1 (8), s. 855-870.
- Baytak, A., Tarman, B., ve Ayas, C. (2011). Experiencing technology integration in education: children’s perceptions. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 3 (2), s. 139-151.
- Becker, H. J. (2000). Findings from the teaching, learning, and computing survey: is larry cuban right? *Education Policy Analysis Archives*, 8, s. 51.
- Birgin, O. (2016). *Geçerlik ve Değerlendirme Standartları. Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. John W. CRESWELL. Çev. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Budak, A. ve Budak, İ. (2016). *Nitel Çalışma Tasarımı. Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. John W. CRESWELL. Çev. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bull, S., ve Ma, Y. (2001). Raising learner awareness of language learning strategies in situations of limited recourses. *Interactive Learning Environments*, 9 (2), s. 171-200.
- Cücü, M. (2014). *Fatih projesine ilişkin öğrenci, öğretmen ve yönetici görüşleri* Yıldız Teknik Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Çakır, A. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde video kullanımının dinleme becerisine etkisi* Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.

- Dargut, T. ve Çelik, G. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), s. 28-41.
- Dedebali, N. C. (2014). *Çoklu ortam uygulamalarının 6. sınıf dinleme becerisinin gelişimine etkisi* Adnan Menderes Üniversitesi: Doktora tezi.
- Demirel, Ö. ve Yağcı, E. (2017). Eğitim, öğretim teknolojisi ve iletişim. Demirel, Ö. ve Altun, E. (Ed.). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Drayton, B., Falk, J. K., Stroud, R., Hobbs, K., ve Hammerman, J. (2010). After installation: ubiquitous computing and high school science in three experienced, high-technology schools. *Journal of Technology, Learning, and Assessment*, 9 (3).
- Dünya Ekonomik Forumu. (2015). *The Skills Needed in The 21st Century*. [Çevrimiçi: <http://widgets.weforum.org/nve-2015/chapter1.html>]. Erişim tarihi: 27 Ekim 2017.
- Ekici, S. ve Yılmaz B. (2013). FATİH projesi üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 2 (27).
- Engin A. O., Tösten R., ve Kaya, M.D. (2010). Bilgisayar destekli eğitim. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5.
- Ertem, İ. S. ve Özen, M. (2014). Metinleri ekrandan okumanın anlam kurma üzerine etkisi. *International Journal of Social Science*, 24, s. 319-350.
- Eyüp, B. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim teknolojilerini kullanmaya yönelik öz güvenleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 9.
- Field, J. (2000). *Lifelong learning and the new educational order*. Londra.
- Friesen N. (2012). *Defining blended learning*. [Çevrimiçi, http://learningspaces.org/papers/Defining_Blended_Learning_NF.pdf]. Erişim tarihi: 6 Aralık 2018.
- Genç İltar, B. (2015). How does technology affect language learning process at an early age? *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 199.

- Gül, K. (2013). *Eğitimde teknoloji kullanımı bağlamında 'fatih projesi'nin analizi*. Ankara Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Hasırcı, S. (2015). *Türkçe öğretiminde çok uyaranlı eğitim ortamlarının yapılandırılmasına dönük bir model önerisi (5-8. sınıf örneği)*. Ankara Üniversitesi: Doktora tezi.
- Hızal, A. (1983). Eğitimde teknolojiden yararlanmak eğitim teknolojisi midir? *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(16).
- International Business Machines. (1997). *The Net Result: Social Inclusion in The Information Society*. Londra.
- Internet World Stats (2019). *Internet growth statistics*. [Çevrimiçi: <http://www.internetworldstats.com/emarketing.htm>]. Erişim tarihi: 4 Nisan 2019.
- İnce, V. (2018). Eğitim Bilişim Ağında (EBA) yer alan soruların Türkçe öğretim programıyla karşılaştırılması. Fırat Üniversitesi: Yüksek lisan tezi.
- İşman, A. (2015). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kahraman, E. (2013). *Türkçe öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ve teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Niğde Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Karabulut, B. (2015). Bilgi toplumu çağında dijital yerliler, göçmenler ve melezler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, s. 11-23.
- Karakaya, Ç. (2013). *FATİH projesi kapsamında pilot okul olarak belirlenen ortaöğretim kurumlarında çalışan kimya öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi yeterlikleri*. Gazi Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Karasakaloğlu, N., Saracaloğlu, A. ve Uça, S. (2011). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji tutumları ile bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (7), s. 26-36.
- Kartal, E. (2005). Bilişim-iletişim teknolojileri ve dil öğretim endüstrisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 18(2), s. 383-393.

- Kaya, B. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum düzeyi ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Ahi Evran Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Kocadağ, T. ve Aksoy, M. E. (2018). *Dil öğretiminde teknoloji kullanımı*. [Çevrimiçi: https://www.researchgate.net/publication/322682355_Dil_Ogretiminde_Teknoloji_Kullanimi]. Erişim tarihi: 15 Nisan 2019.
- Külahoğlu, Ş. (2011). Gelişim ve öğrenme psikolojisine giriş. Yeşilyaprak, B. (Ed.). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *18. Milli Eğitim Şûrası Kararları*. [Çevrimiçi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf]. Erişim tarihi: 22 Ağustos 2018.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2015a). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2015b). *T.C. Millî Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı*. [Çevrimiçi: http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15i_mzasz.pdf]. Erişim tarihi: 6 Nisan 2019.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). *Eğitim Bilişim Ağı*, [Çevrimiçi: <http://eba.gov.tr>], Erişim tarihi: 7 Ekim 2018.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul Ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 Ve 8. Sınıflar)*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara. s. 5-6.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul Ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 Ve 8. Sınıflar)*. Ankara. s. 4-5.

- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2019a). *Eğitimde FATİH Projesi Hakkında*. [Çevrimiçi: <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/>]. Erişim tarihi: 20 Nisan 2019.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2019b). *Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Birim Faaliyet Raporu*. Ankara.
- Merriam, S. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. Çev. S. Turan (Edt.). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Metin, E. (2018). *Eğitimde teknoloji kullanımı öğretmen eğitimi: bir durum çalışması*, Bahçeşehir Üniversitesi: Yüksek lisan tezi.
- Morris, V. C. (1963). Felsefe ve Eğitim. Çev. Sabri Büyükdüvenci. *Türk Eğitim Derneği Eğitim ve Bilim Dergisi*, s. 52-54.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2001). *Understanding The Digital Divide*. Paris: OECD Publications.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2009). *Educational Research and Innovation Beyond Textbooks: Digital Learning Resources as Systemic Innovation in The Nordic Countries*.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015). *Students, Computers and Learning*. s. 52-54.
- Ong, S. H. ve Tan, Y. R. (2017) *Internet Addiction in Young People*. [Çevrimiçi, https://www.researchgate.net/publication/264989074_Internet_Addiction_in_Young_People] Erişim tarihi: 25 Nisan 2019.
- Ozan, C., ve Taşgın, A. (2017). Öğretmen adaylarının eğitim teknolojisi standartlarına yönelik öz yeterliklerinin incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(7), s. 236-253.
- Özkan, H. (2019). *Etkileşimli tahtanın öğretimde kullanımının değerlendirilmesi*. Balıkesir Üniversitesi: Yüksek lisan tezi.

- Partnership for 21st Century Skills. (2016). *Framework for 21st Century Learning*. [Çevrimiçi:http://www.p21.org/storage/documents/docs/P21_framework_0816.pdf]. Erişim tarihi: 20 Şubat 2018.
- Peregoy, S., ve Boyle, O. (2012). *Reading, writing and learning in ESL: A Resource Book for Teachers*. New York: Allyn & Bacon.
- Pourhossein Gilakjani, A. (2013). Factors contributing to teachers' use of computer technology in the classroom. *Universal Journal of Educational Research*, 3 (1).
- Pourhossein Gilakjani, A. ve Sabouri, N. B. (2017). Advantages of Using Computer in Teaching English Pronunciation. *International Journal of Research in English Education*, 2 (3), s. 78-85.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *From On the Horizon* University Press, 5(9).
- Sabzian, F., Pourhossein Gilakjani, A. ve Sodouri, S. (2013). Use of technology in classroom for professional development. *Journal of Language Teaching and Research*, 4 (4), s. 684-692.
- Şimşek, Ü. (2015). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi*. Aksaray Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Tutar, M. (2015). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi: Yüksek lisan tezi.
- Tüysüz, C. ve Çümen, V. (2016). Eba ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9) 3.
- Uça Güneş, P. (2016). Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim ilişkisinde sosyal ağların yeri. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Dergisi*, 2(2), s. 191-206.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2011). *Transforming Education: The Power of ICT Policies*. Paris.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2015). Renewing the Knowledge Societies Vision for Peace and Sustainable Development. *World Summit on the Information Society*.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2019). *Teachers' role and needs in the ict environment*. [Çevrimiçi: <http://www.unescobkk.org/education/ict/themes/training-of-teachers/guidelines/teachers-role-and-needs/>]. Erişim tarihi: 24 Mart 2019.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2017). *UNESCO transparency portal, icts in education*, [Çevrimiçi: https://opendata.unesco.org/focus_area/ICTs%20in%20Education], Erişim tarihi: 11 Mart 2019.

Urfalı Dadandı, P. (2016). *Türkçe öğretiminde elektronik ders kitabı kullanmanın başarı, öz yeterlik inançları ve tutuma etkisi*. Gazi Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.

Warschauer, M. (2000). The Death of Cyberspace and The Rebirth of CALL. *English Teachers' Journal*, 53, s. 61–67.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK 1. Öğretmen Kişisel Bilgi Formu

- 1) Cinsiyetiniz
 Kadın Erkek
- 2) Yaşınız
 30 yaş ve altı 31-35 yaş 36-40 yaş 41-45 yaş 46 yaş ve üstü
- 3) Kıdeminiz
 0-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl 16-20 yıl 21 yıl ve üstü
- 4) Bulduğunuz okulda kaç yıldır görev yapıyorsunuz?
- 5) Teknolojiyle geçirdiğiniz zaman aralığı yaklaşık ne kadardır?
- 6) Hangi teknolojik araçlarla zaman geçiriyorsunuz?

EK 2. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

1) Cinsiyetiniz

Kız ( ) Erkek ( )

2) Sınıf düzeyiniz

5.Sınıf ( ) 6. Sınıf ( ) 7. Sınıf ( ) 8. Sınıf ( )

3) Teknolojiyle geçirdiğiniz zaman aralığı yaklaşık ne kadardır?

4) Hangi teknolojik araçlarla zaman geçiriyorsunuz?

Cep Telefonu ( ) Tablet ( ) Bilgisayar ( ) Diğer ( )

EK 3. Öğretmen Görüşme Formu

Merhaba,

Türkçe derslerinde teknoloji kullanımının etkilerini öğretmen görüşleri bağlamında değerlendirilmeyi amaçlayan bu çalışma araştırmacının yüksek lisans tezi için yapılmaktadır. Size yöneltilen sorulara verdiğiniz cevapların gerçek durumu yansıtması çalışmamız açısından önemlidir. Kişisel bilgileriniz çalışmada hiçbir şekilde kullanılmayacaktır.

Fatma Nur YÜREKTÜRK

Dr. Öğr. Üyesi Hatice COŞKUN (Danışman)

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN DERSLERİNDE TEKNOLOJİYİ KULLANMA DURUMLARIYLA İLGİLİ ÖZ DEĞERLENDİRMELERİ

1. Teknoloji kavramını tanımlayacak olursanız nasıl bir tanım yaparsınız?
2. Genel olarak Teknoloji kullanımını konusundaki yeterliliğiniz ile ilgili kendinizi değerlendirmeniz istense nasıl bir değerlendirme yaparsınız? Yeterli hissettiğiniz ve eksiklik olduğunu düşündüğünüz yönler nelerdir? Teknoloji kullanma yeterliliğinize 1' den 5'e kadar kaç puan verirsiniz?
3. Teknoloji kullanımını konusundaki gelişmeleri takip ediyor musunuz?
4. Türkçe derslerinde teknolojiyi etkin kullanma konusunda kendinizi değerlendirir misiniz?
5. Öğrencilerinizle teknoloji destekli çalışmalar yapmakta zorlanır mısınız?
6. Eğitimde teknoloji kullanımına yönelik Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimler oldu mu? Aldıysanız bu eğitimlerin derslerinizde teknolojiyi kullanmanıza ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?
7. Türkçe Öğretim Programında yer alan teknoloji kullanımına dair hedeflerden (Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi. Dersin işlenişinde ve uygulamalarda görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, Genel Ağ, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır. Teknolojik araç ve gereçler kullanılırken gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik göz önüne alınmalı ve Genel Ağın güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Dijital kaynakların, özellikle Genel Ağdan indirilen materyallerin kullanımında intihal yapılmamalı, etik kurallara ve telif haklarına uyulmalıdır. - MEB, 2017-) haberdar mısınız?
8. Öğretimde kullanılan hangi teknolojik projelerden haberdarsınız? (FATİH, EBA, vb.) Bunların hangilerini ders işleme sürecinde kullanıyorsunuz?

TEKNOLOJİ DESTEKLİ YÜRÜTÜLEN TÜRKÇE DERSLERİNİN ETKİLİLİĞİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

1. Teknolojiye dayalı yürüttüğünüz Türkçe derslerinin etkililiğini kendi açınızdan değerlendirir misiniz?
2. Teknolojiye dayalı yürüttüğünüz Türkçe derslerinin etkililiğini öğrenciler açısından değerlendirir misiniz?
3. Teknolojiye dayalı yürüttüğünüz Türkçe derslerinin etkililiğini ders süreci açısından değerlendirir misiniz?
4. Öğrencilerinizin dersleri teknolojiye dayalı yürütmeniz hususunda bir talepleri oluyor mu? Oluyorsa bu taleplere örnekler verir misiniz?
5. EBA' da ya da özel kurumlar tarafından hazırlanan ders içeriklerini kullanıyor musunuz? Bu ders içeriklerinden Türkçe dersine yönelik hazırlananların uygunluğu ve işlevselliği açısından görüşleriniz nelerdir?
6. Teknolojinin temel dil becerilerini edindirme sürecinde öğretime ne gibi katkıları oluyor?
  - a. Konuşma
  - b. Yazma
  - c. Okuma
  - d. Dinleme

Türkçe derslerinde teknolojinin kullanımı en çok hangi öğrenme alanına katkıda bulunuyor? Neden?

7. Genel olarak teknolojinin eğitime ve Türkçe öğretimine sağladığı katkıları ve yaşanan olumsuzlukları aktarır mısınız?
8. Sizin konuyla alakalı söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK 4. Öğrenci Görüşme Formu

1. Teknoloji denince aklınıza neler geliyor?
2. Okul ortamında kullandığınız teknolojik araçlar nelerdir?
3. Türkçe derslerinizde hangi araçları (akıllı tahta, projeksiyon, tablet vs.) daha çok kullanıyorsunuz? Hangi araçla ders işlendiğinde ders daha verimli oluyor?
4. Türkçe derslerinde öğretmeniniz EBA'dan yararlanıyor mu? Daha çok nasıl uygulamalar yapıyorsunuz?
5. Türkçe dersini teknolojik araçlarla veya EBA' dan işlediğinizde mi yoksa kitaba dayalı işlediğinizde mi daha iyi öğreniyorsunuz?
6. Okul dışında evde ders çalışırken herhangi bir teknolojik ağdan - internet sitesinden (EBA, Vitamin, Morpa Kampüs) yararlanıyor musunuz? Neden?

EK 5. Veri Toplama İzin Belgesi

T.C.
İPEKYOLU KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 60529165-821.01-E.5765825
Konu : Fatma Nur NARİNÇ'in Veri
Toplama İzni Talebi Hk.

20.03.2018

.....MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : İpekyolu Kaymakamlığı İlçe Yazışları Müdürlüğü 19.03.2018 tarih ve 2635 sayılı yazıları.

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 16/03/2018 tarihli ve 75654547-605.01-E.4232 sayılı yazılarına istinaden, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Fatma Nur NARİNÇ'in Yüksek Lisans çalışması kapsamında Müdürlüğümüz bünyesindeki ortaokullarda okumakta olan öğrencilerden ve görev yapmakta olan Türkçe öğretmenlerinden veri toplama talebi ile ilgili olur yazısı ektedir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Eşref YILDIZ
İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü

EK: (5 sayfa)

Vali Mithat Bey Mah. Koçi Bey Cad. Hayat AVM (Alış Veriş Merkezi)
üstü 3 ve 4. Kat Beşyol İpekyolu / VAN

Elektronik Ağ: www.ipekyolu.meb.gov.tr
e-posta: ipekyolu65@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Sibel ÖZTOK
(Öğretmen)
Tel: (0 432) 216 64 02
Faks: (0 432) 2166405

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü

29/07/2019

Tez Başlığı / Konusu

Teknolojiye Dayalı Yürütülen Türkçe Derstlerinin Öğretmen ve Öğrenci Gözlemleri Bağlamında Değerlendirilmesi

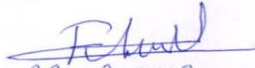
Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 96 sayfalık kısmına ilişkin, 29/07/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turantın intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 13 (on üç) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayımlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

29/07/2019
Fatma Nur YÜRREKTÜRK
Adı, Soyadı, İmza

Adı Soyadı : Fatma Nur YÜRREKTÜRK
Öğrenci No : 1694001094
Anabilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Programı : Türkçe Eğitimi (Yüksek Lisans)
Statüsü : Y. Lisans Doktora

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Ü. Hatice ÇAKIR
29/07/2019

ENSTİTÜ ONAYI
UYGUNDUR
29/07/2019

Servet ÇAN
Enstitü Sekreteri